

Izhaja ob 4 jutraj.

Stare mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 16. oktobra.

Danes še ni nihče dobil mandata za sestavo nove vlade. Na dvoru so bili sprejeti le voditelji parlamentarnih grup, da čuje drugi ustavni faktor njih mišljenja glede razpleta krize. Šele po končanih konzultacijah se za jutri pričakuje, da bo kralj poveril mandat za sestavo najširše koncentracijske vlade.

Sedanja kriza ne more biti dolgo trajna, ker je potrebno, da je situacija do 20. oktobra razčiščena. Tedaj se namreč sestane skupščina k svojemu rednemu, po ustavi določenemu sestanku, na katerem se nanovo konstituirajo. Vprašanje pa je, je-li se more parlament v času vladine krize sestati in če se se sestane, ali more delati ali ne. Vsekako je sporno, če sme skupščina v tem slučaju voliti predsedstvo, ali ne. Radičevski listi napovedujejo, da bi se moglo dogoditi, da bo blok federalistov takoj po sestanku skupščine in ne glede na krizo izvolil novo predsedstvo ter nadaljeval parlamentarno delo. V izogib vseh sporov glede tolmačenja odnosnih ustavnih določil, se zato smatra za nujno, da se kriza reši že v par dneh, četudi dosedaj v naši državi na tako kratke procese pri reševanju vladnih kriz nismo bili vajeni.

Ni dvoma, da razplet sedanje krize ne le ne bo lažji od dosedanjih, marveč da bo še mnogo težji. Zelja krone je, da se sestavi široka koncentracijska vlada, v kateri naj bi bile po možnosti vse parlamentarne grupe, ki so voljne pristopiti k definitivni razrešitvi sporov glede naše notranje politike. Temu prizadavanju stoji nasproti več težkoč, ki izvirajo že po naravi iz dosedanjega razvoja naših političnih dogodkov in stremeljenj.

Vse tri zadnje mesece politična javnost pri nas ni drugače doživljala nego od dne do dne ostreje nasprotstvo med federalističnim blokom in narodnim blokom. Vladni režim federalistov in avtonomistov je storil vse, da podeli za seboj prav vse mostove in mostičke za možnost kakor koli kooperacije. Tako je ostalo tudi še danes. Oba bloka izjavljata, da sta granitno kompaktna, četudi je jasno, da more v parlamentu delati le koncentracijska vlada in dasi vč, da je taka vlada mogoča samo, če se okrne eden ali drugi blok sicer so volitve neizbežna posledica nastale politične situacije.

Koncentracije nihče ne odklanja. Dosedanji vladni blok pa navzile temu, da je bilo treba likvidirati dosedanje nesrečno metodo sporazumenja, še vedno vztraja na tem, da naj se s to metodo nadaljuje. Narodni blok na drugi strani zahteva, da se precizno določijo temelji za končni sporazum. Gosp. Radič naj brez pridržkov pove, katere so njegove minimalne zahteve; kajti le tako je mogoče, če s njim priti do popolnega razčiščenja.

Dočim je narodni blok pripravljen, stvoriti koncentracijo z vsemi parlamentarnimi skupinami in tudi s HRSS, izjavljajo vladni blokaši že vnaprej, da ne gredo skupaj z vsemi radikali in iz politične mrznje še posebej oznanjajo, da je koncentracija s samostojnimi demokrati nemogoča. Jasno je, da se na ta način že a priori onemogočuje vsaka koncentracija.

Končno reklamirata oba bloka zase predsedstvo. Radikali se sklicujejo na relativno največjo jakost svoje stranke, gosp. Davidovič pa reklamira zase celokupno število poslancev federalističnega bloka. Pri tem pa on nč ne nositi tudi popolne odgovornosti za vsa dejanja in za vse izjave vseh njegovih članov. Narodni blok bi mogel priznati prvenstvo gosp. Davidoviču, toda le če so podane garancije za izpremembo dosedanje Radičeve politike. Narodni blok opravičeno zahteva, da HRSS takoj izstopi iz tretje internacionale ter da preneha s svojim «mirotvornim republikanstvom».

Jutri stopi razplet v krize v odločilno fazo. Po nocošnjih vesteh je mogoče, da bo kralj poskusil z dosedanjim ministrskim predsednikom g. Davidovičem. Ako se to zgodi, je naša iskrena želja, da se mu mislija posreči. Gosp. Davidovič sam se je moral uveriti, da tako kot doslej ne more več dalje. Položaj je danes toliko dozorel, da ni več mesta za polovičarstvo in ne za slepomišljenje. Nova vlada bo morala imeti jasen in precizen političen in delovni program brez neiskrenih rezervacij posameznih v njej udeleženi strank. Ako se posreči sestava take vlade g. Davidoviču, lahko prihrani našemu državnemu življenju marsikatero težavico in obvaruje narod in državo pred novimi razočaranji.

Kralj konzultira šefe parlamentarnih strank

VČERAJ SO BILI NA DVORU SKORO VSI VODITELJI PARLAMENTARNIH SKUPIN. — MANDATA ZA SESTAVO VLADE SE NI DOBIL NIHČE. — RAZPLET KRIZE ZAČNE DANES — DAVIDOVIČ ALI JOVANOVIČ?

Beograd, 16. oktobra. r. Danes so se vršile ves dan na dvoru posvetovalne z vodilnimi politiki, ki so predvsem vodili razčiščenju vprašanja koncentracijske kabineta. Prvi je bil sprejet pri kralju g. Pašić, čigar avdijenca je trajala od 10.20 do 11.10. Po avdijenci je odšel g. Pašić v radikalski klub in se posvetoval s svojimi prijatelji. Popoldne je bil pri njemu na domu g. Pribičević in je dolgo z njim razpravljalo o situaciji. Potem sta konferirala Pašić in Jovanović in se posvetovala tudi z nekaterimi bivšimi radikalskimi ministri in poslanci.

Popoldne ob 5. uri je imel odbor radikalskega kluba sejo, na kateri je poročal g. Pašić o svoji avdijenci na dvoru. Povedal je, da ga je kralj vprašal, kakšno stališče zavzema glede koncentracijske vlade. Odgovoril je kroni, da bi radikali sprejeli koncentracijo, skupščina pa bi morala sprejeti zakonske predloge, ki so na njenem dnevnem redu, kakor o pobijanju korupcije, o po-ljedelskih kreditih, invalidski zakon in budžet, naposled tudi tiskovni zakon. Krona je po tem referatu ponudila g. Pašiću mandat za sestavo koncentracijske vlade. G. Pašić pa je odgovoril kralju, da bi bilo bolje, da pokliče k sebi g. Ljubo Jovanoviča, ki naj kot predsednik skupščine predlaga mandatarja.

Po svojem dopoldanskem porazgovoru Jovanoviča s Pašićem je šel predsednik zbornice k Ljubi Davidoviču in ga je obvestil o mnenju krona.

Popoldne so se nadaljevala posvetovalna na dvoru. Kralj je sprejel dr. Korosec in dr. Spaho, Nastasa Petroviča, dr. Kumanudija in državnega podtajnika Cemoviča. Kasneje je sprejela krona predsednika skupščine Jovanoviča, ki je ostal pri kralju do 6.20 zvečer, nakar je šel k Pašiću in mu poročal o svoji avdijenci. Po tej konferenci je g. Jovanović dolgo razpravljalo s svojimi ožjimi prijatelji. Po Ljubi Jovanoviču je bil pri kralju predsednik samostojne demokratske stranke Svetozar Pribičević, ki je ostal pri kroni poldrugo uro.

Doslej še ni dobil nihče mandata za sestavo nove vlade. Kakor se vidi iz razvoja dogodkov samega, gre za koncentracijsko vlado, ni pa upanja, da bo ta kombinacija uspešna. Nekateri radikali zatrjujejo, da je propadla kombinacija s koncentracijsko vlado in da pride na vrsto volilni mandat.

Federalistični blok venomer naglašja, da je kompakten. Vendar pa gleda z nezaupanjem na g. Jovanoviča, ki je po njihovem mnenju most, po katerem naj bi g. Pašić zopet prišel na krmilo. Davidovičev pristopi so sicer zelo optimistični in pravijo, da bo dobil g. Davidovič

zopet mandat in da mu bo uspela sestava novega kabineta. V dobro informiranih političnih krogih pravijo, da bo Davidovič res dobil jutri mandat za sestavo koncentracijske vlade, naglašajo pa, da mu njegova misija ne bo uspela, ker ne želi pritegniti v svojo kombinacijo vseh radikalov, ampak le onega dela, ki se zbira okrog g. Jovanoviča. Ker se pa radikali absolutno nočejo cepiti, je gotovo, da bo morala ta kombinacija propasti.

Proti večeru se je razširila vest, da je g. Pašić kot šef radikalske stranke pogostil g. Ljubo Jovanoviča, da sprejme od kralja mandat za sestavo koncentracijske vlade, ako mu ga krona ponudi. Zato mnogi pričakujejo, da bo krona poverila mandat za sestavo koncentracijske vlade g. Jovanoviču. Po konferenci z g. Jovanovičem je izjavil Nikola Pašić vašemu dopisniku, da ni nič novega in da je po njegovem mnenju g. Jovanović, ki je bil popoldne na dvoru nekaj predlagal kroni. Gotovo je, da bo dobil jutri od kralja mandat. G. Jovanović je rekel novinarjem, da ni dobil nikake ponudbe od krona, da tudi nocoj ni nihče dobil mandata in da tudi on ni kralju predlagal nič definitivnega.

»SITUACIJA JE DOBRA«

Zagreb, 16. oktobra. r. Danes je prišel v Zagreb poseben odposlanec demokratske stranke g. Gjoka Popović, ki je po predaji demisijske vladine dopisnice poročila, ki naj jih odnese predsedniku HRSS g. Stepanu Radiču. Popović se je zadržal celo dopoldne pri Radiču in pristopal seji predsedstva. G. Gjoka Popović je na vprašanje našega poročevalca izjavil: »Situacija je dobra, po pravici vam povem, zelo dobra. Ona je zašla v frazo, ko se postavlja vprašanje ali — ali. Srednja se ne more zgoditi. O tem smo vsi na čistem.«

DR. MAČEK O SITUACIJI

Beograd, 16. oktobra. p. Današnje »Vreme« priobčuje razgovor svojega zagrebškega dopisnika s podpredsednikom HRSS, dr. Mačekom, ki mu je izjavil, da vladi ne bi bilo potrebno, dati ostavke, dokler ima večino v parlamentu. Ali »kamarila« je dosegla, da dovede vladno večino do demisijske. Normalno bi bilo, da se razpišejo volitve in da se izvedba volitev poveri g. Davidoviču, ki ima v parlamentu večino. Dr. Maček je naglasil, da je bila na strani HRSS, največja pripravljenost za sporazum. Bilo bi zlo, ako bi se zrušilo ono, kar je dosedaj na tej bazi bilo sezidano. HRSS, bi iz tega izvajala konsekvence in zapustila bi Beograd, kamor se nikdar več ne bi vrnila, a Zagreb bi bil od Beograda mnogo dalje, kakor je bil pred enim letom.

Imenovanja v sodni službi

Beograd, 16. oktobra. p. Na predlog pravosodnega ministra dr. Hrasnice je bil danes podpisan ukaz, s katerim se imenujejo za predsednike okrajnega sodišča v Slov. Bistrici dr. Jakob Dolan, v Prevaljah Blaž Rajman in v Skofji Loki Jurij Zumer, za viš. drž. pravdnika v Ljubljani pa prvi drž. pravdnik v Novem mestu dr. Anton Kremžar.

Upokoženi so: višji državni pravdnik v Ljubljani Andrej Jeglič, dvorni svetnik pri viš. deželnem sodišču v Ljubljani Fran Dukič in višji pisarniški oficijal Ivan Svajgar.

Z istim ukazom je odlikovan upokoženi dvorni svetnik Fran Dukič z redom Sv. Save III. razreda.

RADIČ HOČE V INOZEMSTVO.

Beograd, 16. oktobra. p. V političnih krogih se pozno zvečer potrjuje vest, ki se je danes razširjevala po Beogradu, da je Stepan Radič zaprosil za potne liste za inozemstvo zase in za svojo družino. Vest je zbudila naravno veliko senzacijo. (O njej poročamo tudi med »Domaćini« vestmi.)

FRANCIJA IN RUSIJA.

Pariz, 15. oktobra. j. Odbor za pripravo obnove diplomatskih odnosov z Rusijo, ki ga vodi senator Demonzie, se je danes popoldne več ur posvetoval in je nato odgodil posvetovalne na jutri. Jutri popoldne bo sestavljeno besedilo francoskega osnutka note, ki naj se izroči sovjetski Rusiji. Vendar pa gre trenutno le za predlog, ki ga mora vlada šele odobriti. Vlada se bo predvidoma v petek na ministrskem svetu pečala s tem vprašanjem.

Razprava o invalidskem zakonu

Beograd, 16. oktobra. p. Danes dopoldne je imel odbor za invalidski zakon sejo, na kateri se je najprej precej živahno razpravljalo, ali naj odbor nadaljuje svoje delo kljub demisiji vlade. Zemljoradniški Lazić je zahteval, naj odbor dela radikal dr. Peleš pa je bil proti temu, ker ministri ne prihajajo več na sejo. Samostojni demokrat dr. Popović je zahteval, da prideta k seji ministra dr. Behmen in dr. Spaho in naj jasno povesta, ali imata denar za izplačilo ali ne. — Invalidi da ne zahtevajo obvez, ampak denarja. Večina odbora se odklonila zahtevo opozicije in sklenila, da odbor posluša dalje. Samostojni demokrat dr. Popović je opozarjal, da se vlada le navidezno dela, kakor da bi hotela rešiti invalidski zakon. V resnici pa ga neprestano zavlačuje in če bi bil tudi sprejet, bi naredila z invalidi, kakor v unokoženci, katerim je izjavila, da nima denarja... Nujno potrebno je, da prideta na sejo ministri dr. Spaho in dr. Behmen ter da povesta, kaj je z invalidskim zakonom in da zagotovita izplačilo invalidnim. Jutri se seja nadaljuje.

VALUTNA BORZA V NOVOB SADU.

Beograd, 16. oktobra. r. S 1. novembrom se odpre na novosadski borzi trgovanje z valutami.

NAŠ NOVI ROMAN

V kratkem prične izhajati v »JUTRU« slavljeni Dumasov roman »LA DAME DE MONSOREAU« (ZVESTOBA DO GROBA.)

1400 kandidatov na Angleškem

LABOURISTI KANDIDIRAJO V MNOGIH NOVIH OKRAJIN. LIBERALCI SO MNOGO KANDIDATUR OPUSTILI. — MACDONALDOVA NEZGODICA NA VOLILNEM SHODU.

London, 16. oktobra. j. »Stare« javlja: Nocoj je bilo končevalno znanje številno kandidatov posameznih strank. Konservativci kandidirajo 540 (536 v prošlem letu) delavska stranka 520 (423) in liberalci 320 (454).

London, 16. oktobra. z. Volilno borbo v Londonu je otvoril konservativni leader Baldwin z velikim govorom na zborovanju v Queenshallu. Kritiziral je delavsko vlado, ki ni mogla in ni znala izvesti niti ene kardinalnih točk svojega programa. Boj od liberalcev in konservativcev so jo ovirali pri tem radikalni

elementi v njenih lastnih vrstah. Šele, kadar se bo teh znebila, bo postala res za vlado zmožna stranka.

London, 16. oktobra. s. Macdonald je včeraj govoril na zborovanju pod milim nebom v Gyorshieru. Nenadoma se je vdrl podij, na katerem je stal Macdonald, ki je še s 15 osebami padel na tla. K sreči se ni poškodoval. Liberalni in konservativni listi označujejo ta dogodek kot slab omen za izid volitev za delavsko stranko. Stave so se takoj spremenile na škodo Macdonalda.

Zeppelin izročen Zedinjenim državam

NEMSKA ZASTAVA ZAMENJANA Z AMERIŠKO. — ZANIMIVOSTI S POTOVANJA. — POSADKA PRI AMERIŠKEM PREDSEDNIKU.

Newyork, 16. oktobra. s. Po statistiki dr. Eckenerja in komanderja Kleina znaša dolžina proge, ki jo je preplul »Z. R. III.« 5066 morskih milj, za katero je natančno rabil 81 ur 17 minut. Povprečna hitrost je znašala 62.35 morskih milj, dosežena višina 3680 m. Tanski za gonilni material so bili po končanem potovanju še do ene četrtine napolnjeni. Hangar za zrakoplov v Lakehurstu je tako velik, da bi mogli v njem igrati dve nogometni tekmi in bi bilo prostora tudi za gledalce.

Zvečer po prihodu zrakoplova so iz njega izpustili plin ter odstranili nemško zastavo. Listi poudarjajo zlasti, da »Z. R. III.« ni vojni zrakoplov, temveč le pionir gospodarskega napredka. Nekateri listi želijo, da bi se Nemčiji dovolila nadaljna gradnja zeppelinovih zrakoplovov. Amerika naj bi s Zeppelinom, ki jih je naročila v Nemčiji otvorila poštni promet z Evropo.

Newyork, 16. oktobra. j. Komandant »Z. R. III.« dr. Eckener in vsi častniki zrakoplova so se danes na povabilo odpeljali v Washington. Po zajutru pri mornariškem ministru se je vršila konferenca glede prevzeta zrakoplova po ameriški vladi. Opoldne je predsednik Zedinjenih držav Coolidge sprejel dr. Eckenerja ter častnike Flemminga, Lemanna in Schillerja. Coolidge je čestital komandantu in častnikom ter izjavil, da je pot, ki jo je napravil »Z. R. III.«, dokaz za popolno obnovo miru med obema državama. Dr. Eckener in nemški poslanik Wiedfeld sta se zahvalila za nagovor predsednika. Popoldne je nemški poslanik priredil sprejem, pri katerem je vse moštvo zrakoplova dobilo za spomin srebrne cigaretnice doze z napisom.

Berlin, 16. oktobra. j. O potu »Z. R. III.« je vodja brežične službe na zrakoplovu Speck poslal »Berliner Tageblattu« nastopno poročilo: Takoj ko je brežična postaja na zrakoplovu pričela delovati, smo skoraj od vseh brežičnih postaj sprejemali besedila. Ko je zrakoplov dospel nad ocean, je postalo nekoliko mirnejše.

Pot je potekla brez incidentov. Ko je

»Z. R. III.« plul nad Francijo in nad Azorskimi otoki, smo opazili, da je prebivalstvo pobegnilo v svoje hiše in se zopet pokazalo šele, ko se je zrakoplov oddaljil. Za Azorskimi otoki je zrakoplov vzel direktno smer proti Lakehurstu. Vreme je postajalo precej neuprižno. Vseled atmosferskega motenja je bila tudi zveza z ameriškim opazovalnim ladjami nemogoča. Kljub temu so vse velike postaje ob ameriški obali pošiljale brezžične besedila, ki so zelo obremenjevale brezžično postajo »Z. R. III.«

V bližini obale se je moral zrakoplov 12 ur boriti proti vetru. Njegova hitrost se je zmanjšala na 30 morskih milj. Easneje se je hitrost zopet zvišala do 85 milj. Pri New-Foundlandu je »Z. R. III.« prišel v gosto meglo. 14. oktobra se je moral boriti s slabim vremenom, vendar pa se je držal zelo dobro. Sunkni vetra so bili tako močni, da se je telegrafist, ki je imel službo pri brežični postaji, le težko držal pri aparatu. Ko je zrakoplov plul nad ameriškim kontinentom, je prihajalo toliko brezžičnih vesti, da smo jih komaj sprejemali.

London, 16. oktobra. s. Reuterjev urad javlja iz Washingtona, da se bosta približno 2.200.000 dolarjev (140 milijonov Din) štela na račun nemških reparacij Ameriki, ko bo ameriška vlada formalno prevzela »Z. R. III.«

BORBA ZA ZEPPELINOVE LADJE DELNICE.

Berlin, 16. oktobra. s. Grof Westarp in drugi nemško nacionalni poslanci so v državnem zboru vložili interpelacijo, glede vesti listov, po katerih zahteva Francija uničenje naprav v Friedrichshafnu. Ugoditev francoske zahteve bi značila brezsmiselno uničenje kapitala in materiala. Državna vlada se vpraša, kaj namerava storiti, da ohrani Nemčiji Zeppelinovo ladjedelnico.

Berlin, 16. oktobra. s. Kakor se doznava namerava Amerika kupiti ladje delnico v Friedrichshafnu, da tamkaj zgradi še več Zeppelinov. Te gradnje seveda ne bi šle na račun reparacij, temveč bi jih izvršili v ameriški režiiji nemški inženjerji in delavci.

Nemška parlamentarna kriza

Berlin, 16. oktobra. s. Demokratska frakcija je danes z veliko večino sprejela resolucijo, ki veli: Frakcija vztraja na tem, da mora sedanja vlada z ozirom na važne vzroke v zunanji politiki ostati na krmilu. V smislu svojih dosedanjih sklepov ne more frakcija kriti s svojo odgovornostjo enostransko razširjenje vlade na desno.

Državni kancelar je danes opoldne sprejel voditelje koalicijskih strank. Po obvestilu o sklepu centruma je državni kancelar sporazumno z voditelji frakcij ugovoril, da smatra nadaljnja pogajanja s frakcijskimi voditelji glede razširjenja vlade za brezuspešna. Državna vlada si pridržuje svoje nadaljnje sklepe.

Berlin, 16. oktobra. j. Pogajanja med državnim kancelarjem in koalicijskimi strankami so se danes brez uspeha prekinila. Državni kabinet, ki se je sestel zvečer, da sam odloči o rešitvi vladne krize, ni danes storil še nobene odločitve. Posvetovanja so se odgodila na jutri.

ERZBERGERJEVI MORILCI V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 16. oktobra. j. Heinrich Schulze, Erzbergerjev morilec, se je danes sam javil budimpeštanski policiji. Odpeljan je bil v policijske zapore, kjer so ga burno pozdravili trije tam zaprti Hakenkreuzlerji. Vsi štirje so izrazili željo oditi v Turčijo, kjer so že služili kot častniki. Ako jim bo to dovolila angorska vlada, nameravajo zopet vstopiti v turško armado.

Socijalistična vlada na Svedskem

Stockholm, 16. oktobra. j. Po razgovoru kralja z voditelji strank je bil danes popoldne Branting poverjen s sestavo vlade. Branting je izjavil, da bo sestavil čisto socialističen kabinet. Listi ministrstva bo predložil prihodnje dni.

Kmeti v Rusiji

Wilna, 16. oktobra. j. Po zadnjih semkaj dospelih vesteh se kmetijski upor v boljševistični Beli Rusiji vedno bolj razširja. Upor je izbruhnil istočasno na več krajih v gubernijah Vitebsk in Smolensk. Vzrok upora leži v rekvizicijah žita, ki se je iz Bele Rusije izvažal v stradalajoča ozemlja sovjetske Rusije. Prišlo je do krvavih bojov med uporniki in boljševiki. V zaporih v Smolensku se nahaja približno 6000 kmetov.

OTVORITEV RIMSKEGA PARLAMENTA.

Rim, 16. oktobra. z. Mussolini je naznanil ministrskemu svetu, da se je odločil sklicati parlament za 12. oktobra. Senat se sestane par dni kasneje.

FRANCOSKI NOGOMETAŠI V NEMČIJI.

Pariz, 16. oktobra. j. Nocoj je odpotovalo v Nemčijo nogometno moštvo pariske »Federation Sportive de Travail«. Na stopilo bo v Leipzigu in Dresdenu proti saskim nogometnim društvom. Ore za protibolsk Francozo, ker je Dresdenski Arbeiter Turn- und Sportklub zadnje soboto nastopil v Parizu proti francoskemu moštvo.

Vladna kriza in HRSS

GLAVNO RADIČEVSKO GLASILO O DEMISIJI DAVIDOVIČEVE VLADE — DR. MAČEK GROZI S PONOVO ABSTINENCIO RADIČEVEV. — HRVATOVE INFORMACIJE.

Zagreb, 16. oktobra. Zagrebiški radičevski krogi skušajo demisijo Davidovičeve vlade komentirati s presenečenjem, ogorčenjem in pesimističnimi prognozami. Današnji »Hrvat« pravi, da demisija pomeni vrlo zamršen razplet z negotovim svršetkom. Kralj je izstopil osebno in prevzel osebno odgovornost. Normalno bi bilo, da se kralj čim prej reši tega položaja, ki je zanj skrajno neugoden in opasen. To pa lahko stori, ako sestavo vlade poveri večini. Ako radikali vidijo v tekstu Davidovičeve ostavke zahtevo, da se zopet njemu da mandat, tedaj je stvar v redu. S sestavo vlade večine (kakšne večine, tega »Hrvat« ne precizira več!) bi bil puč (?) poravnani in dana bi bila možnost za normalni razvoj dogodkov. Vsaka druga rešitev pa bi bila državni udar. Poveriti sestavo vlade manjšini, bi pomenilo le poglabiti konflikt med kraljem in večino, in lotiti se absolutizma. Vlada manjšine bi zopet bila uzurpatorska, na čemer bi se nič ne izpremenilo, ako bi razpustila parlament in vodila nove volitve. To bi celo še poslabšalo kraljev položaj, kajti kralj, ki ne bi bil krit s parlamentarno vlado, bi bil sam postavljen pred edno voličev.

Volitve — nadaljuje »Hrvat« — morajo biti izhod iz situacije, ali samo tedaj, če jih vodi večina (?) Vlada današnje večine lahko edina izvede volitve, ker edino ona lahko tudi spravi pod streho zakone, ki morajo biti gotovi pred volitvami. Ako bi se pogazili vsi navedeni parlamentarni principi in moralne obveznosti, in bi se zahtevala vlada širše koncentracije, tedaj to more biti samo čista volilna vlada, v kateri bi poleg strank sedanjega vladnega bloka, mogli biti zastopani tudi radikali, toda brez Pašića in Pribeževića.

Med svojimi vestmi objavlja »Hrvat« izjavo dr. Mačka kot prvega radičevskega diplomata za Beograd. Dr. Maček meni, da bi najnormalnejši izhod bil: razpis volitev, ki bi se poverile Davidoviču kot predstavniku sedanj večine. Ako pa se bo začelo rušiti, kar se je doslej zgradilo na bazi »sporazuma«, utegne HRSS izvajati posledice in za vedno zapustiti Beograd, Zagreb pa bi postal od Beograda bolj oddaljen kakor je bil pred letom dni. Stranke bloka so čvrste in enotne. Mi se nikoli ne razidemo, temveč pojdemo skupno v volitve. V narodni skupščini pa bomo zahtevali predsedstvo zase, je končal dr. Maček.

V informacijah iz Beograda je »Hrvat« pesimističen in javlja, da je Pašić po današnjem dopoldanskem avdienciji izpovedal bivšim ministrom in prijateljem, ki so ga čakali, da bo kralj po konzultaciji ostalih skupščinskih šefov enemu poveril mandat za sestavo koncentracijske vlade. Radikali pravijo, da bo kralj najprej poveril mandat Davidoviču, ko ga ta vrne, Ljubi Jovanoviću, ako ga vrne tudi ta, dobi volilni mandat — Pašić. Pašić pričakuje, da bodo vsi poskusi propadli in da bo volilni mandat njegov, česar se trdno nadejajo tudi radikali. No, nada se »Hrvat« menda ne zdi prebuda, ker v drugi brzojavki navaja, da je »večina radičev« — proti volitvam.

V Zagrebu se mudi narodni poslanec Gjoka Popović kot Davidovičev odposlanec. Dopoldne je konferiral z Radičem o novo nastali situaciji in o nadaljnjem postopanju bloka. Sedanji vladni blok, zatrjuje »Hrvat« tem povodom ponovno, ostane še nadalje čvrst in solidaren. Razpokošenje v Beogradu je enako kakor v Zagrebu. — Vprašaja k vsemu, kar smo citirali, ne bomo stavili. Tudi ne komentiraj, kakaj dnevi gredo v galopu in njih kolo vrtili dogodke, da jih le sproti registriraj.

kjer so od nekdanj domovali najhujši, najljubši pomorski roparji in hkrati najsvobodoljubnejši ljudje. Med njimi in Španci je bilo v preteklosti že borbe obilo in preobilo; vsa tradicija tedaj kaže na najneizprosnejše sovražstvo. Ko so v poslednjem desetletju pred svetovno vojno Francozi v posebni pogodbi prepustili Špancem ta severnomarški predel, sami si pa vzeli daleko večji in važnejši del Maroka, se je Špancem sicer izpolnila davna želja, toda posebnega praktičnega pomena ta pridobitev zanje ni imela. Edino skoro, kar pade v tehtnico, je pridobitev afriške obale nasproti Gibraltarja, ki ga drže Angleži. Španci imajo zadoščenje, da obvladujejo vsaj afriško obrežje važne gibraltarske morske ožine, kar pa ima zopet le omejeni pomen, kakaj bližnji Tanger je ostal v mednarodni upravi. Vrh tega je Maroko španski samo na papirju; v resnici se Špancem pacifikacija dežele ni še niti enkrat posrečila; v svojih skoro nedostopnih gorah se drzni, nad vse junaški in svobodoljubni domačini upirajo s popolnim uspehom. Kadarkoli prodre Španci višje v gorovje in globlje v notranost iz svojih oporišč ob morju, vselej jih domačini vržejo zopet nazaj. V deželi se niso zgradili niti ene železnice, niso izvedli nikakih kulturnih uredb, ki bi vplivale na živje prebivalstvo; skratka: bilanca španskega vojaškega in kulturnega dela v Maroku je skrajno neugodna. Kako vse drugačna slika se nam pidi, ako primerjamo s tem položaj, ki se si ga ustvarili Francozi v daleko večjem, a nič manj goratem in težko dostopnem, nič manj fanatično odpornem ozemlju ostalega Maroka!

Ko je diktator Primo de Rivera z veliko gesto prevzel posele Španije, je obetal, da energično zavrti tudi podjetje v Maroku. Nedavno se je praznovala obletnica njegove diktature, toda iz Maroka ne prihajajo nič manj neugodne vesti kakor pred letom. Za Maroko niso dovolj velikanske geste, za Maroko je treba tudi velikih dejanj. Teh pa nova Španija ni zmožna, kakor jih ni bila zmožna poprejšnja.

Politične beležke

— O klerikalnem izigravanju agrarne reforme piše »Kmetijski list« in bere levite klerikalci, češ, da niso storili ničesar, čeprav so imeli zadostno politično moč. »Kaj so storili klerikalni tigri?« vprašuje »Kmetijski list«. Nič drugega kakor to, kar so nameravali: preprečiti razdelitev veleposestev, pljunuti na agrarno reformo ter revno ljudstvo na najnesramnejši način ogoljufati in oropati njegovih pravic ter ga pustiti poginiti v bedi in siromaštvu; grofom, baronom, cerkvenim in samostanskim veleposestnikom pa zagotoviti zemljo še naprej. Točno tako stoji zapisano v »Slovincu« od prejšnjega torka, točno tako se pa tudi v resnici vrši. Agrarne odbore so odpravili in vladni list beograjski »Pravda« je prišel cel kot odkrito izjavo tigrulovca, da se morajo v Sloveniji in na Hrvaškem ohraniti veleposestva nedotaknjena. Brez sramu, brez bojazni, da jih ogoljufani revni kmetje in delavci ne kamenjajo na sredi ceste, oni sedaj javno razkriju svoje načrte. Pljujejo v obraz svojim voličem, smejejo se danim obljubam in manejo si roke, da imajo moč in vladno. Ali ne vidijo ti, ki si jim dal kroglice, da mora goljuf v ječo in ne na vladno... Tako »Kmetijski list«. Čudno je le, kako je mogel baš isti »Kmetijski list« ravno kar padlo vladno ob njem nastopu pozdravljati, saj je vendar vedel, da sedi jo v njej klerikalci, katere so pač morali gospodje SKS poznati v teh lastnostih že davno prej.

— Komunistično prijateljstvo s klerikalci se je močno ohladilo, dasi so klerikalci še pred dobrima dvema mesecema vpregali vse svoje časopise v obrambo komunistov. »Delavsko-kmetijski list« že dalje časa s precej ošpiličnimi puščicami tiplje svoje nedavne zagovornike. V zadnji številki se je spravil na proračunski načrt, ki ga je izdelala odstopivša vlada, češ, da je mnogo večji nego dosedanj — znaša namreč 12 milijard Din, od katere vsote so namenjene cele 4 milijarde Din samo za vojsko. »Tako se je izkazal klerikalni pacifizem v praksi«, piše list; »vlada misli pokriti velike izdatke za vojsko s tem, da bo prisilila s še hujšimi davki na kmetstvo ljudstvo...« Dalje se je spravil »Delavsko-kmetijski list« na samohvalisanje »Slovinc«, da dela vlada s polno paro, in pravi, da bi se morali človeku globoko v

srce zasmiliti ministri, ki tako pridno delajo v potu svojega obraza, da leži n. pr. v ministrstvu za socialno politiko 200.000 nerešenih aktov. »Vemo tudi«, zaključuje list, »da današnja socialna politika muslimanskih klerikalcev ne presega socialnijskih sredstev turških paš in begov«. Ali zapopadejo komunisti sedaj, da je res, kar smo že čisto povdarjali: da obstoji klerikalno prijateljstvo do delavstva le v skrbno zavitih lepih besedah, ki bi naj pomagale loviti delavske glasove. Komunisti menda sedaj že tudi vedo, da so jih klerikalci tako »hratsko« zavovarjali le, ker so si obetali plena iz komunističnih razvalin.

— Iz »Slovenčevega« uvodnika: »+ Javnost je naravnost kopnela po položaju, kakršen je bil ustvarjen z nastopom Davidovičevega kabineta, pa še preden je mogel ta kabinet izvršiti vse glavne naloge, ki so potrebne za izvedbo sporazuma in še preden je mogel z novim proračunom utvrditi možnost (!) za izvedbo svojih gospodarskih načrtov in zadovoljiti opravičene zahteve raznih kategorij, je moral prenehati s svojim delom...« To je krona celega sentimentalnega nekrologa. Kako pa je s konjurenjem javnosti? V srbskih krajih je ljudstvo začelo energično odklanjati Davidovičeva pentljanja, na Hrvaškem je radičevstvo pojmovalo vse Radičeve sozizme o sporazumu za neomejeno republikansko gonjo proti sedanjim državi in na Slovenskem, se je klerikalna klika sporazumno znašla pri koritu in črnem terorju, dočim so volilci zdihovali pod pezo davkov. Če bi ne izgledalo malo čudno, bi skoro obrnili, da je javnost že kopnela — po krizi.

— Meka vseh seljaških strank. Pri Radiču sta bila zadnje čase v gostih voditelja rumunske kmetijske stranke Dr. Lupu in dr. Madgearu, ki sta se udeležila tudi zadnjega Radičevega zborovanja. O prijateljskih izjavah dr. Lupu, ki je znan srbofob, piše Radič v svojem »Slobodnem Domu«: Dr. Lupu je povdarjal, da po vsem, kar je čul in videl, mora s popolnim prepričanjem in največjim navdušenjem izjaviti, da Zagreb postane Meka vseh seljaških strank na Balkanu in Podunavju, in da bo sem moral priti vsakdo, ki se želi napiti in okrepiti na čistem in neusahljivem viru dinov organiziranega mirotnega, toda neustrašnega seljaškega človečanstva. Radiču so rumunski srbofobi dragi gostje, potrebni za njegov načrt: obkoliti in cernirati Srbijo, nato pa po nalogih moskovskih sovjetov graditi balkansko republikansko federacijo. Radič je napovedal snovanje macedonske seljaške stranke, začel zagovarjati Albanijo, računa na pristaše Todora Aleksandrova, se brati s Turki, Madžari in Nemci, zdaj pa še z Rumuni. S padcem defetistične vlade je Radič v marsičem prekrizan, vendar pa je njegovim »prijateljskim« treba posvečati znatno pozornost.

— O treh področjih balkanske federacije razpravlja Stipa Radič v svojem članku, ki ga priobčuje najnovejša dvanajst številka dunajske »La Federation balkanique«. Radič pravi, da tri področja tvorijo: prvo, Jadransko, s Slovenijo, Hrvaško, Dalmacijo, Črno goro in Albanijo; drugo, gorsko-kontinentalno, z Bosno, Srbijo, Macedonijo in južno Bolgarijo; tretje, podonavsko, s severno Bolgarijo, podonavsko Srbijo in podonavsko Hrvaško; Grčija in Rumunija pa ostaneta ob strani. Danes je politično najbolj zrelo in napredno Jadransko federacija, ki jo že stvarno tvorijo gornje dežele, pa je treba samo ene prilike, da ta notranja stvarnost postane tudi zunanja formalnost. Srednje gorsko-kontinentalno področje je globoko razdrto s srbsko imperijalistično politiko, ki je od sebe za vedno odbila Bosno in Macedonijo, da ne more biti več govora o centralni veliki Srbiji, ki naj bi bila glavni faktor balkanske federacije. Če pa bi bila Srbija ostala seljaška in postala republikanska, bi balkanska federacija takorekoč dobila svojo srbsko hrbenico. Pašičevi Srbi so to hrbenico sami zlomili. Bosna se je definitivno okrenila k Hrvaški, Macedonija pa se samostojno razvija v posebno narodno in državno jedino. Bolgarska z Dobružo postane glavni faktor podonavsko balkanske tvorbe, kakor je Hrvaška glavni faktor ob Jadranski obali. Sporazum podonavsko Bolgarske in Jadranske Hrvatske rešuje problem balkanske federacije, sporazum, ki bo seveda povsem prijateljski napram srbskim seljakom in republikancem, ne pa napram sabljašem in osvovjevalcem! Balkanska federacija more biti samo seljaška in republikanska. Lahko se zgodi, da seljaški republikanski duh z enim mahom obseže vseh 15 milijonov južnih Slovanov in nato je balkanska federacija takoj gotova stvar. Ta najnovejši Radičev zamisek je dovolj zadosten kot pečat na končno usodo bivše sporazumske vlade. Stipa študira federacijo balkanskih sovjetskih republik in Davidovič, naj bi mu bil pomagal za most k njegovim ciljem.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV. V soboto dne 18. t. m. se vrši predavanje ZKD pri Sokolu L. v Ljubljani ob 8. uri zvečer na Taboru. Predava g. Zupančič Josip »O španski inkviziciji«. V Kranju, v gimnaziji predava ob 8. zvečer g. prof. Dolžan, »O pračloveku«. V nedeljo dne 19. t. m. se vršijo sledeča predavanja: V St. Vidu nad Ljubljano predava ob 3. uri popoldne g. Anton Likozar »O splošnih gospodarskih vprašanjih našega kmetovalca«. V Beli cerkvi predava ob 3. uri popoldne v gostilni Josip Zorko g. dr. Josip Kunc »O prvi pomoči živini v sili«.

V Radomirah predava ob 10. dopoldne v sokolski dvorani br. Jermana g. prof. Breznik »Iz zemljepisja in zgodovine Jugoslavije«.

V St. Petru pri Novem mestu predava ob 7. uri zjutraj v gostilni Ivane Segule g. dr. Josip Kunc »O reži domače živine«.

V Dragatušu predava ob 11. uri dopoldne v šoli g. Fran Črnaog, nadzornik, »O sadjarstvu«.

V Arčihah-Kolovratu predava ob 3. uri popoldne v gostilni g. Bregarja g. Josip Zupančič »O inkviziciji in njenih ustanoviteljih«.

Na Bledu predava ob 4. uri popoldne v sokolski dvorani g. prof. dr. Ivan Čadež »O našem vesoljstvu«.

Koroški Beli predava ob 9. uri zjutraj g. prof. Fran Jeras »Slike iz nacionalne zgodovine in svetovne vojne«.

V Borovnici predava ob pol 4. uri popoldne ga. Jerica Zemljanova »O gospodarskih vprašanjih«.

V Preserju pri Borovnici predava ob 7. uri zjutraj v gostilni pri Andreju Petelinu g. ravnatelj Lovro Tepina »O prvi pomoči živini v sili«.

Na Vrhniki predava ob 3. uri popoldne v sokolski dvorani g. prof. Fran Dolžan »O vesoljnem potopu«.

Po svetu

— Jackie Coogan pri avstrijskem predsedniku. Poročali smo že, s kakim tamtamom so sprejeli tudi Dunačani malega filmskega kralja Jackie Coogana. Pritisk po ameriških dolarjih aranžiranega »javnega mnenja« je tako silen, da si tudi zvezni predsednik Hainisch ni upal odbiti prošnje Cooganovih impresarijev za avdienco filmskega fantiča. Znal pa se je vendar spretno izviti. Avdienco je odpravil v treh minutah s kratkim ogovorom Coogana, kateremu je povedal, da ga je sprejel le zato, da pokaže zahvale Avstriji ameriški deci, ki je svoj čas storila toliko dobrega avstrijski mladini.

— Nemri stavkajočih v Belgiji. V belgijskem prenovljenem revirju Porinage se bje že dalje časa srdit boj med rudarji in lastniki rudnikov. Ker so ti nepopravljivi, so priredili rudarji že več burnih demonstracij, tako da je morala poslati vlada v revir vojaštvo. Prišlo je do ponovnih krvavih spopadov, pri katerih je bilo nekaj stavkajočih rudarjev ubitih in več ranjenih.

— Delna mobilizacija v Španiji. Pariški listi javljajo iz Madrida, da je španska vlada v zvezi s kritičnimi dogodki v Maroku odredila mobilizacijo treh letnikov rezerve.

— Amerika in ženevski sklep. Ameriški zunanji minister Hughes je omenil na velikem shodu v Indianapolisu, da sklepe Zveze narodov o razorožitvi in razsodišču. Izjavil je, da stoji i on, i njegova stranka (republikanska) na stališču, da Zedinjene države nikakor ne morejo pristopiti, da bi se tuje države pod kakršnokoli pretezo vmešavale v ameriške notranje zadeve. — Ako zmagajo pri novembarskih predsedniških volitvah republikanci, je torej pričakovati, da bodo naleteli ženevski sklepi v Severni Ameriki na hud odpor.

Sodišče

§ Posledice alkohola. Dne 17. maja sta se vračala pozno zvečer iz Pišec domov 25 letni posestnikov sin Miha Kocjan in 19 letni Ivan Kostreva. V gostilni Vinka Medveda sta čez dan zlagala vino in se pri tem nekoliko opijanila. Grede sta najprej napeljala na neki mlin vodo tako, da je imel posestnik mлина radi tega večjo škodo. V Podgorju pri Pišecah pa sta opazila posestnika Ožorevca, ki se je ravnokar vračal proti domu. Zakrita po obrazu sta ga ustavila, pobila na tla ter mu prizadala s svojima palicama 10 večjih in manjših poškodb. Šele, ko je Ožorevce začel klicati na pomoč, sta pijaneca izginila v temni noči. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Kocjana na 6 tednov, Kostreva pa na 1 mesec ječe.

§ Znan delomrznost in postopač je že 18 krat radi tatvine kaznovani Franc Otrepec iz St. Petra na Medvedovem selu. Policijski nadzornik v Celju ga je zasačil dne 8. septembra v blecu hotela »Pri pošti«, v trenutku, ko je prodajal konjsko odelo nekemu neznancu. Pri njem so našli še več ukradenih stvari. Pri zaslišanju je trdil, da je prinesel vse z Dunaja. Ker mu pa okrožno sodišče tega tudi pri glavni razpravi ni hotelo verjeti je bil Otrepec obsojen na 2 meseca postrane ječe.

Borza

16. oktobra:

CURIB: Beograd 7.35, New-York 521, London 23.30, Pariz 26.95, Milan 22.70, Praga 15.475, Budimpešta 0.00675, Bukarešta 2.75, Solija 3.80, Dunaj 0.007350. DUNAJ: Devize: Beograd 994 do 998, London 318.500 do 319.500, Milan 3094 do 3106, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3702 do 3718, Praga 2111 do 2121. Valute: dinarji 987 do 993, dolarji 70.400 do 70.800, lire 3075 do 3095. PRAGA: Beograd 47.80, Dunaj 4.71, Rim 147.75, New-York 33.95, Curib 650.50. BERLIN: Beograd 5.915, Milan 18.32, Praga 12.40, New-York 4.19. NEW-YORK: Beograd 142, Milan 436.25, Pariz 525, Curib 1919, Dunaj 14.12, Praga 297.50, Bukarešta 54.75, London 448.57, Budimpešta 13.25.

Vojna opasnost okrog Mosula?

Zopet prihajajo alarmantne vesti iz bližnjega orijenta. V Mezopotamiji preti izbruhni krvav konflikt med Turčijo in Anglijo, menjavajo se note, ki naj mirnim potom rešijo položaj.

Toda ako pazljivo pretehtamo situacijo, se zdi, da vendarle ne bo prišlo do ničesar resnejšega. Poročali smo pred dnevi, da se je spor za Mosul prenesel pred razsodišče sveta Zveze narodov, in sicer po soglasnem sklepu obeh prizadetih držav, Anglije in Turčije. Pred par dnevi je že ta svet sklenil, da sestavi posebno komisijo, ki bo natančno preiskala problem Mosula, ugotovila vse posameznosti spora in nato izrekla presojo. Obe stranki sta se izrekli, da soglašata s tem načrtom in da se pokoravata razsodbi.

Namesto pa, da bi mirno čakali na odločitev pri Zvezi narodov, je Turčija vzpizorila nemire ob meji spornega ozemlja; glede oboroženih oddelkov, ki so se pojavili v severnem delu Mosulskega ozemlja, so Angleži ugotovili, da so vpadli s turškega teritorija; še več, doglali so tudi, da turške oblasti niso storile ničesar, da bi vpadu preprečila, dasi so jih Angleži nedavno opozorili na priprave. Sedaj prihajajo poročila, da Turčija zbira čete na meji Mosulskega teritorija, da se vrše v Angliji priprave za mobilizacijo, osobito pa se povdarja s turške strani, da so okrog Kemal paše odločeni, da v mosulskem vprašanju ne odnehajo za nobeno ceno. To rožljanje z orožjem ima lahko dvojen smoter lahko bi bilo mogoče, da v Angliji preko rožljanja ne mislijo iti in da hočejo le z njim vplivati na razsodbo pri Zvezi narodov. Bilo pa bi tudi mogoče, da nameravajo Kemalovi ljudje poslati še več tolp v sporni predel, da tam povzročijo nemir ali vsaj napravijo vtis, kakor da se prebivalstvo vendarle upira zoper Angleže.

Turki vedo, da si Evropa ne želi poleg drugih težav novih konfliktov v bližnji Aziji, vedo zlasti, da v Angliji niso prav nič razpoloženi za kake avanture v Mezopotamiji. Evropa je pokazala v poslednjih letih po vojni, da ji je pred vsem zato, da se vzdrži mirno stanje v prednji Aziji in da je pripravljena tej svoji želji na ljubo dovoliti marsikake koncesije. Žrtvovati Smirno in Vzhodno Trakijo pač ni bilo težko, saj je šla ta žrtev na grški račun, toda pri tem se le ne sme prezreti, da so se tudi antantne velesile odrekle svojim interesnim sferam in kapitulacijam itd., skratka: mnogim političnim ekonomskim predpavicam na ozemlju Turčije. Vrh tega se je Francija podvizala, da je v posebni pogodbi z Angoro odstopila Turčiji precej širok pas ob severni meji Sirije, tako da si je Turčija znova pridobila znaten teritorij, ki je bil že izgubljen zanj; v ta teritorij je spadala na primer bogata Kilikija. Tudi na račun Rusije si je pridobila Kemalova vlada obsejni pas pri Karsu in Ardahan.

Ti znatni uspehi so seveda močno dvignili samozavest v Angori. Nedvomno je baš v popustljivi politiki antante napram Turčiji vnesti vzrok, da se je Kemal paša s tako trdovratnostjo oklenil Mosula; odvidno smatra, da bo mogel od Anglije prav tako doseči ugodnosti, kakor jih je dosegel od Francije. Mosul spada vrh tega v program takolimenovane nacionalnega pakta, ki tvori osnovo teritorialnih zahtev Kemalove obnovitvene akcije.

Turške vojne priprave nam je že tedaj skoro gotovo smatrati le za poskus, vstrašiti Evropo ter jo na ta način prisiliti v koncesije v vprašanju Mosula. Kak bo uspeh, pa ni tako gotovo, ker Angleži jako spretno branijo svoje stališče. V zadnjih dneh se poskušajo doseči garancija, da se bosta obe stranki obdržali statusa quo na demarkacijski črti; to sta naposled obljubili obe. Toda pokazalo se je, da smatrajo v Angliji kot status-quo administrativno mejo, kakor je določa lausanneska pogodba; Turki pa trdijo, da pomeni status quo ono stanje, kakor je obstajalo koncem septembra, to je v momentu, ko je prevzel svet Zveze narodov razsodišče. Ker je to stanje za Turčijo ugodnejše, se ga v Angori trdovratno drže, in izrabljajo to sporno zadevo za efektno rožljanje z orožjem.

Spanci v Maroku

Dan za dnem si sledijo v časopisju vesti iz Španskega Maroka, enolično, ponavljajoče vedno isto o bojih Špancev s tamkajšnjimi domačini. In to ne samo letos, vsako leto in bogvedi kako dolgo še.

Človek bi mislil po teh vesteh, da je Španski Maroko kdove kako velika dežela. A ni; vse ozemlje, nad katerim si laste nadoblast Španci, kakor jim je tudi priznано od evropskih velesil, ne meri več kot 28.000 km², to je tedaj še manj kot dvakrat toliko kot znaša površina Slovenije (16.000 km²). Vseh prebivalcev v Španskem Maroku je 744.000, tedaj skoro za tretjino manj nego ima ljudi Slovenija. Morda bo še bolj poučno, ako navedemo za primer Albanijo, ki je skoro natančno tako velika (28.000 km²) in ima skoro enako število stanovnikov (725.000 duš) kot Španski Maroko. In te male deželice, te peščice Marokancev Španci nikakor ne morejo ukrotiti, dasi so žrtvovali v to že toliko denarja in jih je stala pacifikacija že toliko človeških žrtev. Saj ima vendar Španija 21 milijonov prebivalcev in bi ji ne imela delati marokanska dežela, ki ji leži vrh tega pred nosom, tolikih težav.

Španski Maroko je seveda silno gorata, skalovita dežela. Leži sicer podolgem ob morju, toda obala je izredno skalovita in strma, dasi močno razjedena in prikladna za manjše luke. Ta obala je znameniti Er Rif, predel,

Naši kraji in ljudje

Dr. Franjo Rosina †

Maribor, 16. oktobra.

Včeraj je umrl na Dunaju v Wilhelmspitalu eden izmed najzaslužnejših narodnjakov slovenske štajerske g. dr. Franjo Rosina.

Pokojniki se je rodil dne 29. septembra l. 1863. v Leskovci pri Litiji. Po dovršeni ljudski šoli je prišel v Alojzijeve šole v Ljubljano in tam dovršil gimnazijske študije. Od leta 1884. do 1888. je študiral pravoslovje na Dunaju. Po dovršenih pravoslovnih študijah je vstopil kot koncipient v pisarno dr. Karola Slanca v Novem mestu, kmalu pa se je preselil v Celje, kjer je svojo odvetniško prakso dovršil v pisarni dr. Josipa Serneca. Po enoletni sodni praksi na Dunaju, med katero je napravil tudi svoj odvetniški izpit, se je leta 1895. naselil kot odvetnik v Ljutomeru, odkoder se je leta 1904. preselil v Maribor.

Poročen je bil dr. Fran Rosina v prvem zakonu s Karolino Robič, hčerjo nekdanjega slovenskega deželnega in državnega poslanca ter deželnega odbornika Franca Robiča. V drugem zakonu se je dr. Franjo Rosina poročil s hčerjo znanega rodoljuba in zdravnika Rupschla pri Sv. Juriju ob juž. žel. Prva soproga mu je zapustila 2 sina in 2 hčeri. Od sinov je Fedor umrl pred 3 leti.

Dr. Franjo Rosina je bil znan kot dober govornik, rčezek debater in bistroumen pravnik. Za politično življenje se je zanimal že kot dijak na Dunaju, kjer je bil član akademičnega društva »Slovenija«, zadnje leto svojih študij na Dunaju tudi predsednik tega društva. Že takrat je kot dopisnik sodeloval pri slovenskih listih. Ko se je naselil v Novem mestu, je ustanovil tam društvo »Doenjski Sokol«. Za časa svojega bivanja v Celju se je pridno udeleževal narodnostnega boja celjskih ter štajerskih in koroskih Slovencev sploh. Na mnogostevnih shodih je takrat nastopil kot govornik. Bil je obenem marljiv sodelavec celjske »Domovine«. Z velikim zanimanjem so se takrat v »Domovini« čitali dopisi »Starega puščavnika«, v katerih je dr. Franjo Rosina z žgočo satiro bičal celjske nemškutarje.

V Ljutomeru je prišel dr. Rosina kmalu v odbor tamošnje posojilnice in bil izvoljen kot poslanec v deželni zbor štajerski. Ko se je preselil v Maribor, ga je Čitalnica izbrala za svojega predsednika. Po smrti dr. Jerneja Glančnika leta 1905. je postal načelnik Posojilnice v Mariboru in obdržal to mesto do svoje smrti. Kakor v Novem mestu, je dr. Rosina tudi v Mariboru ustanovil sokolsko društvo. Bil mu je prvi starosta. Starosta mu je bil tudi ves čas svetovne vojne in leta 1914. ko je mariborski Sokol razvil svojo zastavo na izletu v Rušah dne 28. junija, na tistem izletu, ki je postal tako usodopoln za njegovo in ruske narodnjake. Za izlet je dal povod, da je avstrijska vlada dr. Franja Rosina kakor tudi celo vrsto ruskih narodnjakov leta 1914. odgnala v zloglasne graške zapore.

Dr. Franjo Rosina se je tudi sicer brigal za vsa javna vprašanja, sodeloval tudi pri vseh narodnih društvih. Ko je slišal, da namerava nedavno umrli dr. Pavel Turner svoje premoženje nameniti za ustanovitev slovenskega dijaškega doma v Mariboru, je ustanovil društvo »Dijaški dom«, ki bi naj po smrti dr. Turnerja prevzelo njegovo zapuščino, da bi se na ta način odstranila nevarnost, da vlada ne pripozna ustanovitve in na ta način izjalovi dober namen dr. Turnerja. Do svoje smrti je dr. Rosina ostal načelnik »Dijaškega doma« v Mariboru. Splošno je bil dr. Rosina veliki

prijatelj učeče se mladine. Brez potrebnih gmotnih sredstev se je moral sam prebiti skozi srednješolske in visokošolske študije in je dobro razumel, kaj se pravi, učiti se s praznim želodcem.

Ob času prevrata je vstopil dr. Rosina tudi v narodni svet v Maribor ter se kot njegov predsednik ob strani generala Maistra udeleževal različnih pogajanj z avstrijskimi delegati zaradi časne meje med obema državama. Bil je tudi član zadnjega občinskega sveta v Mariboru.

Dr. Franjo Rosina je bil krepke narave. Ob času, ko je bil v zaporu v Gradcu, pa se je pojavila njegova bolezen. Sicer je dr. Rosina takrat okrevljal, in se dobro popravil, vendar kali njegove bolezni so ostale in so začele v zadnjih letih na novo kiliti. Hudo ga je potrla tudi smrt njegovega mlajšega sina. Par let je iskal zdravlja na Rogoški Slatini. Nedavno se je podal v Leonišče v Ljubljano, od tam pa 11. t. m. na Dunaj, kamor so ga poslali k prof. dr. Neumannu. Na tej zadnji vožnji skozi domovino se v Mariboru ni niti ustavil. Spremljala ga je gospa soproga, ki je še predvčerajšnjim poročala z Dunaja svojem v Mariboru, da se je dr. Rosinovo stanje znatno izboljšalo in se upajo vrniti najkasneje v nedeljo. Vrnili se bo dr. Rosina res v nedeljo, toda brez svojega čilnega duha. Med tem so namreč nstopile komplikacije in v sredo dne 15. t. m. zvečer je zatislil oči. Sedaj leži na Ottakringu v Wilhelmspitalu.

Svojo prežeto smrt je dr. Rosina slutil že naprej. Ko se je pred kratkim poslavljaj ob krsti dr. Turnerja od svojega dobrega prijatelja, mu je potožil: »Čemu nisi počakal še štirinajst dni, da bi bila skupaj?« Uganil je, skoro do dneva.

Danes se je odpeljal ravnatelj mariborskega mestnega potrebnege zavoda g. Gerbac na Dunaj, da oskrbi prevoz umrlega. Krsta prispe najbrž v soboto dopoldne v Maribor, kjer je polčez do ponedeljka po sedanjih dispozicijah v vestibul Narodnega doma. Tam mu bo postavil častno stražo mariborski Sokol, čigar prvi starosta je bil ranjki. Pogreb pa se bo vršil v ponedeljek dopoldne izpred Narodnega doma ob 10. in krene sprevod proti Pobrežju mimo magistrata, kjer se bo od umrlega občinskega svetnika in člana poslovlj tudi župan Grčar, ki je dal danes razobesiti na magistratu žalno zastavo. Pogreba se bodo udeležila vsa mariborska narodna društva, saj je bil ranjki tudi vseh član in pri večini do svoje bolezni celo zelo aktiven član.

Arhijerejski sabor

3. novembra po starem koledarju se sestane v Beogradu srbsko-pravoslavni arhijerejski sabor, ki bo razpravljal o nekaterih jako važnih vprašanjih, ki zanimajo gotovo tudi širšo javnost. Sabor se bo bavil z ustavo srbsko-pravoslavne cerkve, nato pa bo definitivno odločil tudi o srbsko-pravoslavnem koledarju. Enkrat je treba odločiti: ali stari ali novi. Srbska cerkev je svoečasno že privolila v reformiranje koledarja, čakala pa je še na sklepe vseh ostalih pravoslavnih cerkev, da bi se potem pričela akcija istočasno. Med tem pa je že grška cerkev sprejela novi koledar neodvisno od splošnega sklepa ortodoksnih cerkev in pred nekaj dnevi je tudi rumunska vlada priznala novi koledar, tako da je že od 1. oktobra izvedena uradna reforma koledarja. Srbsko-pravoslavne cerkev bo morala sedaj na vsak način požuriti svoj sklep, ker bi bilo naravnost smešno, ako bi se ravnala po drugovrstnih malozaj-

skih cerkvah in čakala na njihovo soglasje.

Poleg problema o reformi srbsko-pravoslavne koledarja, bo sabor nedvomno razpravljajl tudi o volitvi novih episkopov, ki bi morali biti imenovani že o priliki ustoličenja patriarha v Peči, kar pa je bilo vsled nepopolnosti sabora v zadnjem trenutku odloženo. Novi škofi bodo izvoljeni za sledeče pravoslavne škofije: Mostar, Bihać, Tuzla, Peč in Nikšić. Poleg tega bodo izvoljeni pravoslavni vikariji za Temešvar, Ameriko in Italijo. Iz cerkvenih krogov se poroča, da se kandidati za ške sledeči: dr. Maksimilijan Hajdin, vikar v Karlovcih, protojerej Milivoj Petrović iz Beograda, dr. Simeon Stanković, docent na beograjski teološki fakulteti, Anatolije Janković, krušedolski arhimandrit in Dositej Gjirović, narodni poslanec. Za vikarje pa bodo imenovani: dr. Jordan Ilić, sekretar sv. sinoda, dr. Joahim Čupić, arhimandrit v Beočinu in Mardarije Uskoković, arhimandrit v Ameriki.

Ubald Trnkóczy †

Včeraj dopoldne je vzlic svojemu dolgoletnemu bolehanju nenadoma izdihnil eden izmed najsimpatičnejših ljubljanskih meščanov, posebej znana dobrotnost in plemenitost, kristalno čisti značaj in plameti Slovan, Jugosloven, lekarnik in hišni posestnik Ubald pl. Trnkóczy.

Po rodu Slovak iz moravskih Stražnic, je leta 1872. že kot 16 letni mladenič prišel v Ljubljano. Kakor njegovi bratje in bližnji sorodniki, se je tudi Ubald posvetil lekarništvu. Dasi je bila tedanja Ljubljana v nemški in nemškutarski oblasti, je ostal Ubald značen in zvest svojemu slovanskemu prepričanju. Ko je postal sam svoj gospodar, je njegova lekarna po solidnosti in bogati založenosti uglo zaslovela med Slovenci. Veseli, vedno saljivi in nad vse ljubeznivi lekarnik Ubald je bil priljubljen zatočišče bolnikov. Zlasti pri materah z dojenčki in malimi otroki je užival veliko zaupanje njegov »sladin« je dosegal čudovite uspehe.

Ko so si Slovenci l. 1882. končno priborili v obč. svetu večino in je dobila Ljubljana slovenskega župana, se je Ubald postavil s Hribarjem in dr. Tavčarjem na čelo narodnega pokreta ter je bil eden najgibnejših agitatorjev za odločno nacionalno, napredno in protiklerikalno politiko. Bil je zvest in vedno odkrit somišljenik narodnonapredne in po prevratu Jugoslovenske demokratske stranke. V zaupanju na njegovo poštenost in deloljubnost, ga je narodno-napredna stranka že l. 1901. poslala v upravni odbor

Elitni Kino Matica

Samo še danes in jutri historični vefilm

CARLOS in ELIZABETA

(Don Carlos — španski infant)

V glavnih vlogah

Conrad Veidt

Eugen Klöpfer, Wilhelm Dieterle, Friedrich Kühne, Dagny Servaes, Aud Egede Niessen in drugi znani igralci

Film je posnet v slikoviti Španski ter je vsa oprema splošno razkošna. Prekrasni so dragoceni kostimi, ki so vsi polni zlata. Posebno zanimivo so scene: Španska inkvizicija; oče in sin — rivala v ljubezni; muke ljubosumnosti; ponesrečen beg; smrtna obsodba; okronano dete itd., itd.

Naravnost genialna režija tega filma in moderna fotografija je v rokah glasovitega režiserja Richarda Oswalda. — Vsled dolžine filma (cca 3500 m) trajajo predstave po dve uri pri navadnih cenah.

Predstave ob pol 4., 6. in pol 9. uri

Predprodaja vstopnic od 10. do pol 1 in od pol 3. naprej.

Opozorjamo na godbo pri tem filmu.

Mestne hranilnice, kjer je nesebično in brez najmanjše nagrade požrtvovalno deloval nad 20 let; l. 1908 je bil izvoljen za podpredsednika, l. 1909. za predsednika ter je ostal kot tak na čelu zavoda do 1. januarja 1922. Od 1901—1905 je oskrboval v Mestni hranilnici tudi posle pisarniškega ravnatelja; l. 1909. se je ustanovilo v delokrepu Mestne hranilnice še Kreditno društvo in se je po pokojnikovi zaslugi osnovala decembra 1910 Zveza jugoslovenskih hranilnic. Tudi tej Zvezi je bil predsednik do letošnjega poletja.

Obenem je deloval od l. 1904. dalje do l. 1922 kot občinski svetovalec ter posvečal svoje izkušnje in vednosti zlasti finančnemu in stavbnemu odseku. Ker je poznal zunanji svet, ni bil ozkostrčen in konservativen skopuh, nego je stal vedno v vrstah onih tovarišev, ki so stremeli za čim hitrejšim in temeljitejšim napredkom ljubljene Ljubljane. Zato je zahteval vedno, naj se najdejo sredstva, da se mesto modernizira in oskrbi z vsemi pridobitvami tehnike, higijene in pedagogike.

Pokojnik je bil po veri evangelinik in ob vsi svoji svobodomiselnosti resnično pobožen mož. Ljubljanska evangelijska občina ga je zato opetovano odlikovala z najčastnejšo službo v svoji cerkvi in pokojnik jo je izvrševal s skrajno vestnostjo.

Lep mož je bil včasih blagi pokojnik, gostih črnih las in kakor breskev zdravega obličja; vesel, vedno navdušen, ljubeznivo zgovoren o vseh javnih vprašanjih, zlasti pa o svojem berilu. Kajti čital je rad in mnogo ter potem filozofiral. Tako so ga cenili tudi delavci na duševnem polju. Zadnje čase pa je začel hirati, po belila se mu je glava, posušil se je; lotila se ga je sušica. Močno telo se je dolgo upiralo boleznim, a končno je omagalo. Kot filozof, v zavesti svoje poštenosti in čiste vesti, pa se ni niti najmanje bal smrti.

Dočkal je s solzami sreče svobodo svoje rojstne domovine Češkoslovaške in svobodo svoje nove domovine, Jugoslavije. In tako je vzdihal kot patrijarh na svoji smrti postelji:

»Gospod, sprejmi svojega hlapca...!« In je izdihnil, da se pridruži svojim neštevilnim prijateljem na onem svetu... Na njegovi zadnji poti mu spremimo telo iz evangelijske cerkve na Gosposveti, čisti na evangelijsko pokopališče v soboto ob 16. popoldne. Vrnemu Slovemu ostani ohranjen najljepši spomin!

Njegovi obitelji naše globoko sožalje.

Dopisi

KRANJ. Akademijski krožek priredi v soboto dne 18. oktobra ob 20. uri zvečer v gimnazijskem poslopju poljudno znanstveno predavanje. Predava predavatelj »Zveze kulturnih društev« g. prof. Fran Dožan o »Pračloveku«. Ker bo predavanje zelo zanimivo, naj nikdo ne zamudi te ugodne prilike.

STRAZIŠČE. Prosvetni odsek Sokolskega društva v Strazišču uprizar v soboto dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 19. t. m. ob 4. uri popoldne J. Dolina: »Jovo šaloigro v treh dejanjih« »Ciganji«. V nedeljo sodeluje iz prijaznosti orkester Narodne čitalnice v Kranju.

JESENICE. Kettojev večer na Jesenicah. Šentjakovski literarni krožek iz Ljubljane priredi v proslovo 25-letnice smrti našega velikega pesnika Kettoja v sokolski telovadnici na Jesenicah v soboto dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer recitacijski večer s spominskim govorom. Recitirale so bodo najlepše Kettojeve pesmi in soneti. Občinstvo se poziva, da se s kar najštevilnejšim posetom oddolži manom nesmrtnega našega pesnika.

Danes

Največji in najlepši historični film po znamenitem romanu

5541a

ALEKSANDER DUMAS

La dame de Monsoreau

ali „Zvestoba do groba“

Predstave ob 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri.

Kino „LJUBLJANSKI DVOR“

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek 17.: »Paglavka«. E.
Sobota, 18.: »Moč teme«. C.
Nedelja, 19.: »Sestero oseb išče avtorja«.

Izv.
Ponedeljek, 20.: »Paglavka«. A.

Ljubljanska opera.

Petek 17.: Zaprt.
Sobota, 18.: »V vodnjaku«. »Cavalleria rusticana«. B.
Nedelja, 19.: »Carjeva nevesta«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.
Ponedeljek, 20.: Zaprt.

Mariborsko gledališče.

Petek 17. ob 19.30: »Carmen«. B.
Sobota, 18.: »Narodni poslanec«. A.
Nedelja, 19.: »Mami zelle Ntouce«. C.

Iz gledališke pisarne. Za danes napovedana predstava opere »Rigoletto« se radi prehlajenosti in obolelosti nekaterih članov ne vrši. »Rigoletto« se poje v nedeljo 19. t. m. Danes zvečer pa se vrši predstava za Dvořakovo »Rusalko«.

Celjsko mestno gledališče. Za prihodnji teden se pripravljaj gostovanje ansmbela mariborskega narodnega gledališča. Uprizarit se namerava Nušćev »Narodni poslanec«, ki ga je mariborska režija prav spretno inscenirala ter tudi srečno izdelala po mozne vloge. Kritika je glede uspeha polna hvale. Pričakovati je, da bo pri tej priliki tudi celjsko gledališče razprodano.

Iz zagrebških gledališč. Zagrebška opera ima ta teden na programu »Stranekovo« »Hasanaginica« ter balet: »Licitarske srce. Karneval in Caricelo Espanol. V nedeljo zvečer se bo izvajala Rimskij Korskova »Snegučica«. — Drama igra na sporedu Strindbergovega »Očeta« ter Molièrovega »Namišljenega bolnika«.

Gledališka predstava v Dubrovniku. Dubrovnik ima sicer gledališko poslopje, nima pa igralcev in tudi ne gledališke sezone. Sedaj se je pod vodstvom Iryna Nardelliij osnovala diletantska skupina igralcev, ki bo od časa do časa uprizarjala predstave v Boudnem gledališču. Prva predstava se je že vršila v nedeljo.

in je prinesla na oder Schnitzlerjevo »Ljudimkanje«.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« iz Ljubljane priredi v ponedeljek, dne 20. oktobra t. l. v Güzovi dvorani v Mariboru koncert z vzporedom umetnih skladb skladatelja Ad-miča, Lajovica, Ravnika in Biničkega ter jugoslovenske narodne pesmi v harmonizacijah Dobronića, Zganca, Deva, Adamiča in Mokranjca. Mariborsko glaslojubno občinstvo vabimo, da se koncerta gotovo udeleži. Vstopnice so naprodaj v trgovini g. Zlate Bašičkove.

Koncert čelista Thalija v Za reku se je vršil v torek 14. t. m. ter je bil nekaj izrednega po svojem programu in uspehu. Prvo točko sporeda je tvoril H. ynov koncert za čelo v D-duru. Umetnik ga je odigral z neverjetno bravuro ter se je z njim povsod na impozantno umetniško višino. Sledil je A mol koncert za čelo op. 10 od Thalicha samega. Tudi ta točka programa je bila odigrana z virtuoznostjo in globokim čustvom. Drugi del progrma so tvorile skladbe Dvořaka, Brucka, Tawea in Foppeja. Na klavirju je spremljal Thalicha pianist g. Chrl Litar.

Leoni Ilić kot operni tenorist. Znanji operni pevec Ilić, ki nastopa v lučestvju pod imenom Ilić ter je

zadnje čase pel v »Poljski krvi« pod kompozitom in dirigentom Oskarjem Nedbalom v Pragi, se pripravljaj sedaj na nastop v Weberjevem »Čarostrelec«. V tem delu nastopi prvič kot operni tenorist izven svoje domovine.

Češki viruz v Beogradu. 22. t. m. nastopi v Beogradu češki violinski virtuoz in kompozist Vclav Štepan. Sodeloval bo pri glsbni prireditvi beograjskega umetnostnega društva »Cvijeta Zuzorića«.

Koncert beovrajkega pevskega društva v Veliki Kikindi. Prvo pevsko društvo v Beogradu priredi 26. t. m. v Veliki Kikindi vokalni koncert, na katerem se bodo izvajla dela izključno jugoslovenskih skladateljev.

Otvoritev sezone Hudožstvenikov v Pragi. Praški disidentni moskovskih Hudožstvenikov otvorijo svojo letošnjo sezono v torek 21. t. m. v vno radskem gledališču. Igrali bodo Evripidijev »Medej« z gospo Germanovo v naslovni vlogi. — Uprava beovrajkega gledališča je sklenila s Hudožstveniki posebno pogodbo za daljše gostovanje na spomlad v Beogradu.

Jubilni Vladimir Mažura-Ka. Včeraj je slavil odlični rvačstvi učejnik gospod Vladimir Mažura-Ka osrednjateljsko svoje rojstva. Jubilant je bil dol-

ga leta predsednik Jugoslovenske akademije znanosti in je spisal mnog znanstvenih del, ki so dobila tudi v inozemstvu svoje priznanje in uvrževanje.

Tenoristi na ljubljanski operi. Uprava Nar. gledališča nam sporoča: Po odhodu tenorista g. Marija Šimenca, ki je odšel na Nar. gledališče v Zagreb se je naša gledališka uprava mnogo trudila, najti njemu vrednega naslednika. Iskala je rešitev tenorskega vprašanja v Beogradu, Zagrebu, Splitu in Osijeku in v Pragi, Brnu, Piznu, Olomucu, Moravski Ostrovi in Bratislavi. A žal do danes še ni mogla rešiti povoljno tega vprašanja. Da pa si uprava zasigura nadaljnji umetniški potek našega opernega repertoarja je v dogovorih z odličnim slovenskim tenoristom g. Josipom Rijavcem, da bi v sezoni 1924.—25. stalno gostoval na našem odru kakor je tudi stalni gost zagrebškega Nar. gledališča. Gostoval pa bo tudi dr. Makso Moric, ki nastopi tekom meseca novembra zopet na našem odru in ki bo odpel vogo Manrika v operi »Trubadura«. V tej vlogi je dosegel dr. Moric na Dunaju in v Gradcu najlepše uspehe. V najbližjem času pa nastopi svoj angažma na našem odru češki tenorist g. Jiranek, ki v prihodnjih dneh dovrši enomesečno vojaško službovanje v Pragi.

Domače vesti

LJUBO «JUTRO»

Navadno imaš prav srečen krepel. Tem manj mi je razumljivo, da si se to pot drznilo v neke vrste «kulturni boj» s «Slovencom». To kar pusti! Saj veš, da govoriš proti Tebi vsa zgodovina Evrope, Jugoslavije in Slovenije. Brez klerikalcev vendar ni slovenske kulture, in obratno.

Če imaš v uredništvu kak star lek-sikon, se lahko iz njega vsak čas pre-pričaš, da je n. pr. Voltaire bil goreč klerikalec; tudi pravkar umrli Anatole France je bil iste barve. Goethe je pe-veličeval dobri žledoldec cerkve, Schil-ler je napisal krilatice o gavranih, ki se spuščajo na žrtve, — najbrže, da jo spražijo. Prečeren je pred vsakim sonetom dve uri na golih kolenih okrog oltarja lezel, kakor pravi ustno sporočilo, posneto po beležkah, ki jih še danes hrani iz pietete Dagarinovo potomstvo. Da bi bil škof Jeglič po-kupil in sežgal Cankarjevo «Erotiko», ni res, on jo je le razdelil nesebično po farovžih za pokurjenje tamošnje erotike. Če so še Finžgarja grajali, da je opisoval Janeza in Ančko in moral nazadnje objaviti naznanilo, da eta se vzela, — to je vendar nekaj kultur-nega!

Da so bili klerikalci proti Trubarje-vevu spomeniku, je razumljivo, ker ni mož pisal v finem latinskem jeziku, in če danes prodaja Katoliška najdražje knjige (n. pr. «Pod svobodnim soln-cem») ob najnižjih honorarjih, je to razumljivo v interesu kulture, da kaj ostane tudi zanj, ne samo za buk-vice.

O Vodiški Johanci ni da bi govorili. Njene zasluge poznamo ravno tako, ka-kor Sušnikove in Kremžarjeve, ki čči-tita našo žurnalistiko pred pristranost-jo sodišč in tako brani svobodo mi-sli in tiska. Tudi Aškercu ni treba v tej zvezi omenjati, niti Masaryka, ki je, kakor znano, organiziran pristaš SLS v njeni češki filijalki.

Izkratka, za vse, kar je doslej na svetu dobrega, se imamo zahvaliti le klerikalcem in samo njim, nobene do-brote ni brez njih. Na vsako univerzo silijo in sploh je vse tako, kakor pri siru. Čim boljji je, tem več ima črnih črvov, ki od njega siti po mizi marš-raljo. «Ne veš, od česa se rešiš,» pra-vijo. Očitno gre tudi naši kulturi tako, — quod erat demonstrandum.

M. A. C.

* «Uradni list» z dne 16. oktobra pri-naša pravilnik o higijenskih in tehni-čnih varnostnih odredbah v podjetjih. Ta pravilnik je zelo važen za vsa gospodar-ska in trgovska podjetja in opozarja mo nanj vse zainteresente. Razen tega prina-ša ta številka razglase raznih uradov in oblasti ter razne objave.

* Prihod jeruzalemske delegacije v Beograd. Včeraj jutraj je prispela v Beograd jeruzalemska delegacija, da ponudi kralju Aleksandru protektorat sv. groba in zaščito 240 milijonov pravoslavnikov. Ta naslov je imel poprej ruski car, v kato-liškem svetu pa ima sličen naslov špan-ski kralj. Ob 11. dopoldne je bila v dvor-ni kapelici kratka služba božja, kateri so prisostvovali člani kraljevega doma, več ministrov, patrijarh Dimitrije in več škofov. Deputacija je sestavljena iz ar-himandrita Sevastijana Dositeja in Vasi-leja Levendatisa ter dveh civilnih oseb. Kralju in kraljici je izročila deputacija visoka odklikovanja, ki so v zvezi z na-slovom čuvarja sv. groba in zaščitnika 240 milijonov pravoslavnikov. Popoldne je bil na dvoru na čast deputacije banket.

* Prof. Milica Ilesičeva †. Včeraj je umrla v Ljubljani po dolgotrajni bolezni gdč. Milica Ilesičeva, profesorica na žens-ki realni gimnaziji, hčerka vseučiliškega profesorja, g. dr. Frana Ilesiča. Zavrtna jetitka je uničila mlado, mnogo obetajoče življenje. Pokojnica je po gimnazijskih študijah v Ljubljani dovršila filozofske nauke na zagrebški univerzi z izvrstnim uspehom in nastopila potem mesto pro-fesorice na ženski realni gimnaziji v Ljubljani. Bila je blagoga značaja in na-vdušena Jugoslovenka. Pogreb bo v so-boto ob 2. popoldne iz Zarnikove ulice št. 9 na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji bo lahka naša zemlja, težko prizadetim staršem naše iskreno sožalje! — V viso-ki starosti 84 let je včeraj umrla v Ljub-ljani g. Marija Jerin, vdova učitelja na otroškem zavetišču v Florijanski ulici. N. v. m. p.

* Radovljica. Povodom občinskih vol-tev v Radovljici smo dne 2. julija t. l. v štev. 154. našega lista priobčili dopis iz Radovljice, vsled katerega se je čutil gospod dr. Filip Orel, finančni komisar in vodja davčnega okrajnega oblastva v Radovljici, razžaljenega. Izjavljemo, da smo z dotičnim dopisom g. dr. Orlu, ka-kor smo se naknadno prepričali, delali krivico in da so bili naši očitki glede osebe g. dr. Orla neutemeljeni, vsled če-sar mu storjeno krivico s tem poprav-ljamo.

* Borba proti nezaposlenosti. Minist-rstvo za socialno politiko je poslalo vsem občinam poziv, da delajo z vsemi silami na to, da se število domačega nezaposle-nega delavstva čim bolj zmanjša. Občine naj čimprej dovrše započeta dela in prično z novimi deli, ki so nujna in po-trebna v njih področju. Občine se tudi naprošajo, da nudijo nezaposlenim po-trebno pomoč in da osnujejo kuhinje in

zavetišča. Treba je čimprej reducirati vse one inozemske delavce, ki niso nuj-no potrebni. Ministrstvo za socialno po-litiko bo gledalo na to, da se li ukrepi uvažujejo, in je svojim podrejenim orga-nom dalo potrebna navodila, da takoj na-stopijo proti vsem, ki bi ne uvaževali teh naredb.

Slovenski Pravnik. Izšel je ravno-kar dvojen snopič našega pravnika glasila, ki obsega št. 7. do 11. Široko za-snovana razprava univ. prof. dr. Kreka «Organizacija sodišča po najnovejšem za-konskem načrtu» je v tem snopiču zavr-šena. Kot dodatek ji je pridejan zakon-ski načrt. Naslednji članek univ. prof. dr. Ujčiča «Umetni splov in cerkveno pravo» je aktualen baš sedaj in prinaša nekaj luči v to vprašanje, ki se po novi-nah običajno obravnava samo enostran-sko. Članek B. Romiha o zastopniških stroških zasebnega udeleženca pa je pri-spevek k vsakdanji kazensko-pravdni praksi. Poleg književnih in raznih vesti je pridejanih snopiču lepo število ka-zenskih odločb.

* Gasilski koledar za leto 1925. je iz-šel v priročni žepni obliki in s prav bo-gato vsebino. Med drugim se koledar-ček v toplih besedah spominja 60 letnice gasilskega starostja g. Frana Barleta, dalje razpravlja o potrebah enotne gasil-ske organizacije in prinaša tudi dve ga-silski igrici, kateri je spisal g. nadučitelj Zdravko Mikuž. Cena koledarčka je 15 dinarjev in bo prav uspešno služil vsa-kemu gasilcu kakor tudi prijatelju ga-silstva. Naroča se pri g. Hermanu Zupa-nu, Ljubljana, Gajeva ulica št. 2.

* Otvoritev novega postajališča Trbojce na kproški progi se je izvršila dne 15. tega meseca. Lična postajala leži na des-ni strani proge med Vuzenico in Dravo-gradom ter imajo tamkaj reden postanek vsi osebni vlaki obeh smeri. S tem je jako ustrezno predvsem domačinom, ker je bila razdalja med Vuzenico in Dravogradom res precej velika. Za otvo-ritev te postaje so se svojačasno energič-no zavzemali demokratiški politiki.

* Radičev beg v inozemstvo? Zagreb-ska «Riječ» poroča, da je vložil Stjepan Radič prošnjo, v kateri zahteva potni list za inozemstvo. V prošnji navaja, da gre v Češkoslovaško, Nemčijo, Avstrijo in Švico v svrhu študija in odpočitka.

* Razširjenje železniške postaje v Bro-du. Prometni ministerstvo je izdalo na-črte za razširjenje železniške postaje v Brodu, ki je ena najvažnejših točk na že-lezniški progi Beograd-Zagreb. Postaja bo znatno razširjena. Za nakup in adap-tacijo zemljišče je odrejen kredit v znesku pol milijona dinarjev.

* Naša ljudska šola v Bukarešti. Ju-goslovensko društvo «Bratstvo» v Bu-karešti je poslalo prosvetnemu ministru prošnjo, da se otvori v rumunski presto-lici ljudska šola za tamošnje naše rojake. Izgleda, da bo ministrstvo ugodilo tej prošnji.

* Težaven položaj naših izseljencev v Kanadi. Položaj naših izseljencev v Ka-nadi je vse prej kakor ugoden. V Ka-nadi je na tisoče naših ljudi, ki so glad-ni in bosi in število samomorov dnevno raste. Mnogi so odpotovali v Kanado, če-prav jim je bil znan položaj, samo radi tega, da bi prišli v Zedinjene države. Niso pa vedeli, da se tak prestopek kaz-nuje s petletnim zaporom. Razni agenti prekmorskih društev opisujejo našim lju-dem stanje v Kanadi v rožnatih barvah in jih zagotavljajo, da dobe takoj posla na farmah. In tako potrosijo naši ljudje na potovanju ves denar ter ostanejo po-tem gladni in bosi.

* Junaški čin «Junaka iz Like». Te dni so se v selu Zupanja v Liki splašili konji seljaka Antona Bušiča in v divjem diru zdrveli po cesti. Med pasanti je za-vladala prava panika, kajti konji so bili vsi divji. V tem pa se je pojavil na cesti tudi Ljubljčančan znan «junak iz Li-ke» Marijan Matijević, ki je skočil pred konje, zgrabil vjetej in ustavil voz. Ko je ljudstvo videlo njegov čin, mu je pri-redilo velike ovacije.

* Velik požar v Subotici. V sredo jutraj je izbruhnil v Subotici v hiši ve-leposelnika Ivana Seidela velik požar, ki je trajal celo dopoldne. Zgorela je ce-la stavba. V hiši se je nahajala tudi tiskarna «Tipografija», ki je bila ena najmodernijših v Subotici. Škoda znaša več milijonov dinarjev.

* Pobeg okužen iz bolnice. Pred nekaj dnevi so pobegle iz mariborske jav-ne bolnice tri bolnice, in sicer 21 letna Ana Pangerl, doma iz Maribora, 18 let-na Ana Pelc iz Orebovca in 22 letna Pav-la Dobaj iz Zg. Kungote. V bolnici so bile vsled nevarne venerične bolezni, Ker so vse trije znane tajne prostitutke, obstoje nevarnost, da bodo blodile po deželi in še naprej razširjale nevarno bolezen.

* Zepna tatvina v Kranju. Kramarici Frančiška Lap iz Most je pred nekaj dne-vi na trgu v Kranju izmaknil predren žepar črno usnjato denarnico z vsebino preko 1000 Din gotovine, obrtni list in dovoljenje občine Moste, da sme proda-jati razno blago tudi v Ljubljani.

* Zupan — morilec. V Pančevu se je preteklo soboto odigral strašen zločin. Mestni župan Hristić je zaklal svojega prijatelja Trkulja. Hristić je postal mest-ni župan leta 1923. po protekciji svojih prijateljev, dasi ni imel nobene prave izobrazbe, kajti dovršil je samo štiri ra-zrede ljudske šole. Za njegovega župano-vanja je vladala prava strahovlada, oso-

bito za žene, ki so mu bile možno pri-srco. Ko ga je bivša koalicijska vlada odstavila, se je Hristić prišel baviti s trgovino z vinskimi izdelki. S svojim pri-jateljem Trkuljem je Hristić živel vedno v dobrih odnosih in mu je tudi čisto posejaval znatne vsote denarja. Ko pa je Hristić svojega dolžnika pozval, da mu vrne izposojeni denar, se je ta odločno uprl. Radi tega je prišlo med obema do prepira in Hristić je izjavil, da hoče de-nar ali pa mu mora njegova žena plačati dolg z ljubeznijo. Ta njegova izjava je Trkulja močno razburila in med obema je prišlo do ostrega besednega boja. Končno je Hristić pognal nož in svojo-mu nasprotniku prerezal trebuh. Zločin je izval v Pančevu senzacijo in veliko ogorčenja.

* Goljufija s potnimi listi. Zagrebška policija je aretirala nekega moža, ki je lahkomišelnim ljudem prodajal po 100 dinarjev ponarejene potne liste za Ame-riko. Goljufu je nasledilo več ljudi.

* Društvo zobotehnikov za Slovenijo vabi svoje člane k izrednemu občnemu zboru, ki se vrši 18. t. m. ob pol 9. in k sestanku pol ure prej v Prešernovi sobi gostilne pri Novem svetu v Ljublja-ni. Udeležba obvezna! 2205

Iz Ljubljane

u— Veliki župan dr. Baltić v Ljublja-ni. Sarajevski veliki župan g. dr. Vilko Baltić je prispel včeraj iz Sarajeva na dopust v Ljubljano.

u— Proslava 25letnice Drag. Ketteje-ve smrti priredi Sentjakovski literarni krožek v nedeljo dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani sentjakovskega gleda-liškega odra, Florijanska ulica 27. I. s spominskim govorom in recitacijami. Vstop prost.

u— Umrli v Ljubljani. Meseca okto-bra so bili prijavljeni sledeči smrtni slu-čaji: Julij Veber, občin. uboječ, 82 let. — Fran Lovšin, rešetar, 75 let. — Ivan Rus, orožniški stražmojster v pok., 60 let. — Amalija Kotlušek, nadpazničova vdova, 70 let. — Pavla Vertel, delavka, 22 let. — Frančiška Rinkstuhl, Slovša, žena post. oficila, 53 let. — Fran Krus-šič, zasebnik, 74 let. — Ivana Bozja, posestnica, 70 let. — Josip Kržin, sedlar 46 let. — Rado Medič, trgovec, 38 let. — Antonija Nardin, zasebnica, 82 let. — Ivan Gerkman, pleskarjev sin, 2 dni. — Helena Znidaršič, nadučiteljeva vdo-va, 59 let. — Josip Gerčević, delavčev sin, 2 dni. — Frančiška Breindl, inžen-jerjeva vdova, 74 let. — Slavica Andlo-vec, mizarjeva hči, 3 mesece. — Marija Klančnik, hči uradnega sluga, 4 mesece. — Adolf Reich, tovarnar in posestnik, 67 let. — Marija Hafner, mizarjeva že-na, 58 let. — Fran Križaj, posestnikov sin, 28 let. — Albert Kladnik, sin železn. delavca, 3 mesece. — Fran Setina, vrt-nar, 82 let. — Martin Babnik, posestni-kov sin, 6 tednov. — Marija Brajer, hči zasebnice, 16 mesecev. — Ana Brovet, strojnikova vdova, 84 let. — Antonija Gregorič, zasebnica, 48 let. — Slavka Samogri, sodnikova žena, 28 let. — Je-ra Dolinšek, gosteačeva žena, 70 let. — Fran Stare, delavkin sin, pol leta.

u— Policijske prijave. Od srede na četrtak so bili prijavljeni policiji slede-či slučajji: 2 tatvini, 1 vlom, 1 prestopek pijanosti, 16 prestopkov cestnega poli-cijskega reda, 2 prekrščenji policijske ure, 1 prestopok ogrožanja telesne va-rnosti, 1 telesna poškodba, 2 prestopka v zlagalskih predpisih in 1 izged. Arec-tacije so se izvršile tri in sicer: 1 radi izgreda, 1 radi neplačanega užitka in 1 radi suma tatvine.

u— Korajžna tatvica. Pred stojnico tr-govsk. s klobuki na Vodnikovem trgu, Cecilije Bricej, je prišla nepoznana žens-ka in pričela zbirati klobuke. Po nje-nem odhodu pa je trgovka opazila, da ji manjkata dva filcasta klobuka, vred-na 210 Din. Čez kakih 15 minut se je tatvica povrnila, držeč v eni roki klobuk in ga hotela pod pretvezo, da ji ni všeč zamenjati. Ko jo je Bricejve prijela, rekoč, da ji je klobuk ukradla, je pričela predzna tatvica vpiti nad njo in jo naglašala z lažnjivko. Nato se je nenado-ma pomešala med nastalo gnečo žensk in brez sledu izginila.

u— Tatvina na kolodvoru. Na glav-nem kolodvoru je neki neznanec odpe-ljal v sredo popoldne slugi Mihi Vrši-ču izpred skladišča dvočolesni ročni vo-ziček, vreden 1125 Din, last t. tvrde Sin-ger. Kam jo je tat ubral z ukradenim vozom, se kljub takojšnjemu zasledova-nju ni moglo dognati.

u— Vlom v izložbeno okno. V noči na 16. t. m. so neznanji storilci vlomili v visoko izložbeno okno trgovca z ma-nufakturo in specerijskim blagom Ivana Krošja na Martinovi cesti št. 15. Odne-sli so pet parov hlač, dva para dokole-nic in več raznega perila. Tudi v tem slučaju so storilci za enkrat nezaknova-no odnesli pete.

u— Knjižigovodski težaj za svoje član-stvo priredi Slov. trg. društvo «Merkur» v Ljubljani, če se oglasi dovolj intere-sentov. Prijave sprejema do najkasneje 20. oktobra vsak dan ob 6. do 7. zve-čer (ob sobotah ob 12. do 13.) društev-na pisarna, Gradišče 17. I. 2211

u— Gledališka predstava na Viču. V nedeljo dne 19. oktobra ob pol 8. uri zvečer se upizori v Sokolskem domu na Viču burka «Kontrolor spalnih vo-zov». Gostuje «Svoboda» iz Viča.

u— S. K. Primorje, nogom. sekcija. Danes, v petek, na igrišču važen sesta-nek za vse nogometaše. — Načelnik.

u— Mestna Orjuna Ljubljana poziva vse četrnike 5. čete ljublj. bat. (rezervna četa M. O. L.), da se udeležijo rednega sestanka v soboto dne 18. t. m. ob 20.

uri v areni Narodnega doma. Udeležba obvezna tudi za neopredeljeno član-stvo. 2206

u— Društvo trgovskih in industrijskih nameštencev Slovenije v Ljubljani za-počne v nedeljo dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne s plesnimi vajami v areni Na-rodnega doma. Prijave v društveni pisar-ni v Narodnem domu I. nadstr. v pe-tek in soboto med 12. in 1. uro popoldne ter 6. in 7. uro zvečer in v nedeljo od 10. do pol 12. ure dopoldne. 2212

u— Českoslov. Obec v Ljubljani. V soboto 18. t. m. v restoraciji u Mrča večerka na razloženou u »dehaze« čim-členy pi. Osvaldovou a p. Člvojkou. Prosime o hojnou učast. 2213

u— Vskokovrstne vožnje, preselitve, kurivo in drugo prevzame in oskrbi naj-hitreje in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ulica št. 13. 20821

u— Prostor gostilne «Cinkole» v Ko-pitarjevi ulici so jako okusno in udob-no na novo preurejeni na kar opozarja-mo cenj. stalne goste in p. t. občini-stvo. 2212

Iz Celja

u— Apel na slovensko zavednost. Po preobratu se je naselilo v Celju mnogo nesrečnih ruskih obitelji, ki so pred boljševiskimi krvniki jedva rešili svojo bomo življenje. Kakor povsod, so bili tudi v slovenskem Celju sprejeti z brat-sko ljubavjo in z veliko hvaležnostjo do mogočnega slovenskega naroda, katere-mu dolgujemo v pretečni meri svoje osvobojenje in obstoj naše ujedinjene domovine. V dobi socialne evolucije se je pa ravno vprašanje ruskih beguncev po celi naši državi od izvestne strani na grd način izrabljalo za napade na našo nacionalno vladu; tudi lokalno so razni brezsrčni faktorji videli v nesrečnih po-vojnih žrtvah same propagatorje ruskega carizma. V teh težkih dnevih jih je zaščitila vsa narodno čuteča javnost, vsled česar so se ustvarili med nami in ruski begunci vsepovsod prav prisrčni odnosi. Žal, da je ravno Celje kre-nilo zadnji čas več ruskih naseljencev na stran pota. Kažejo veliko nacionalno mlačnost in napačno pojmovanje slo-vanske vzajemnosti in ponosa. Preveliko koketiranje z nemškimi krogi je že povzročilo, da se večina ruskih begun-cov pri zadnjih občinskih volitvah ni zavedala svojih dolžnosti do slovenske-ga Celja in da je tudi sicer zrahljana ona prisrčna in bratska vez, ki bi mo-rala spajati slovensko celjsko meščan-stvo z našimi severnimi brati. Kako mo-ramo ravno mi Slovani tako hitro po-zabiti, kdo je navlil zadnja stoletja na nas gore gorja ter vihtel nad našimi upogonjenimi hrbti neizprosno svoj iz-trnja spleten bič? Apeiramo v interesu bratskih odnosov, ki vladajo povsod drugod, da se tudi ruski begunci v Ce-lju emancipirajo od tistih, ki jih pozna-jo samo zato, ker bi jih radi nacionalno in gospodarsko izkoriščali.

u— Mestni gozd je prevzel po preo-bratu celjski obč. svet v precej zanemar-jenem stanju. Med vojno se ga je zelo eksploatiralo, vsled česar so nastale ve-liko goljave. V zaščito mestnega gozda je pustil izdelati sedanji občinski svet nov gozdni načrt za nadaljnjih 10 let, ki ga je politična oblast odobrila z razni-mi nasveti in predpisi. Med drugim se je poudarjala tudi potreba, da se obšir-ni mestni gozd omeji, ker so ponekod sosedi na škodo mestne občine svoje meje že znatno izpremenili. To omeji-čenje je sedaj dogotovljeno in pomeni velik napredek v splošnem občinskem gospodarstvu.

u— Kričča slika stanovanjske bede se zopet nudi Ljubljčanom, to pot na Krakovskem nasipu, kjer se je «utabo-ri» ob Ljubljani po celem mestu zna-ni gojitelj dobermanskih psov g. Ivan Grlic. Pred pol leta mu je stanovanjski urad začasnó nakazal stanovanje v Vr-tni ulici 19, kasneje pa to stanovanje na-kazal neki drugi stranki, ne da bi nudil g. Grlicu drugo. Zato se ta ni hotel iz-seliti, v torku pa so ga nasilno deložir-rali s policijo. Ker nima nikjer strehe, mora bivati in spati s svojo rodino na prostem v mrzli jesenski megli...

Iz Maribora

u— Za koncert Ljubljanskega Zvona v Mariboru, ki se vrši v ponedeljek zve-čer ob 20. uri v Götzovi dvorani, vlada med mariborskim občinstvom, zlasti pa v pevskih krogih izredno veliko zani-manje, ker bo spored nudil izbrane umetne zore in narodne pesmi iz raz-nih krajev naše države. Vrline pevskega zbora «Ljub. Zvona» so nam znane, za-to smo prepričani, da se bo v ponedeljek zbralo v Götzovi dvorani vse narodno čuteče mariborsko prebivalstvo.

u— «Kršćanska» Ljudska univerza. V torku je otvorila «Ljudska univerza» svoj zimsko sezono z lepim predava-njem predsednika inž. Kukovca o «Či-ljih in sredstvih delovanja »Ljudske univerze», ki naj nudi smoteno izobrazo

bo najširšim slojem mesta Maribora ter jih z etično vzgojo dvigne na višjo kul-turno stopnjo. V to svrhu bi se morali vsi prosvetni delavci sprijeti dela v «Ljudski univerzi». Samo klerikalci no-čejo tega uvideti, oni morajo razdirati vse, kar ni čisto njihovo strankarsko. Glasom večrajšnje «Straže» ustanavlja-jo svojo «Kršćansko ljudsko univerzo» in tudi svojo centralno kršćansko biblio-teko, mesto da bi podpirali vsem do-stopno «Ljudsko» in «študijsko» biblio-teko. Povsod samo strankarsko razdiral-no jelo.

u— V mariborsko bogoslovno semen-i-še je vstopilo letos v I. letnik samo 11 kandidatov.

u— Mariborsko učiteljstvo je včeraj dopoldne ob lepi udeležbi zborovalo v deški šoli na Ruški cesti. Po poročilih o učiteljskih zborovanjih v Krškem in Dubrovniku, ki sta jih podala tov. Per-metova in predsednik Tomažič, je imel prof. Šilih posebno izdelano predavanje o «Novi šoli». Stvarnim izvajanjem pre-davatelja, ki je pokazal temeljito pozna-nje razvoja novodobne osnovne šole pe-tujih državah, je učiteljstvo sledilo z ve-likim zanimanjem. Mariborsko učiteljsko društvo je tudi poslalo soglasno odob-ren protest proti preganjanju učitelj-stva, organiziranega v UJU in zlasti tu-di odstaviti višjega šolskega nadzornika g. Gangla.

u— Moderniziranje mariborskega ko-lodvora. Te dni montirajo na maribor-skem glavnem kolodvoru novo napravo za higijenično uspešnejše čiščenje oseb-nih vagonov. Metla in čunje se umakne-ta zračni sesalci na električni pogon za vsesavanje prahu in smeti. Pred dvema letoma je bila napravljena na isti po-staji podzemska napeljava za polnjenje vagonov s svetilnim plinom, tako da bo postaja, ki je od leta 1923. tudi izredno lepo električno razsvetljena, s temi na-pravami precej dvignila svojo zastaro-lost.

u— Mariborski drobiž. Slovensko tr-govsko društvo bo izdalo v kratkem tis-kan seznam svojih članov, ki so v več-što izvodih razdeljen med občinstvom in odposlan zavodom ter oblastvom, da bo slovenska javnost tako informir-na, kje so slovenski trgovci. — Prihodo-njo sredo dne 22. t. m. priredi Ljudska univerza kratko predavanje inž. Tomi-ča o radiotelefoni, naka bo slušate-ljem predvajan na predavateljevem aparatu radio koncert s postaje v Rimu. — V nedeljo dne 19. t. m. ob pol 10. uri se bo vršilo v mali kazinski dvorani pre-davanje zagrebškega esperantista dr. Maruzzija. Tam bo v nedeljo otvorjena tudi esperantska razstava. Mariborsko esperantsko društvo bo pričelo dne 5. novembra z esperantskimi učnimi teča-ji, in sicer ločeno za slovenske in ame-ške obiskovalce. Prijave sprejema od-vetnik dr. Haas.

u— V mariborsko moško kaznilnico so včeraj dopoldne pripeljali iz Ljub-ljane več obsojencev iz zadnjih ljub-ljanskih porot. Med njimi je bil tudi ob-sojeni Jerančič, ki si je radovedno ogle-doval mesto in ni kazal nobene potrto-sti. Vseh obsojencev je bilo sedem, ki so jih gnali orožniki po dva in dva sku-paj.

Iz Primorja

* K volitvam v Marezigah. Včeraj smo poročali, kako je na volitvah v Marezigah «zmagala» fašistovska stranka. Na-knadno doznavamo, da je bila občina Marezige razdeljena v dve volilni sekciji. V prvi sekciji so bili predsednik, podpred-sednik in tajnik komisije iz Kopra, štirje skrutinatorji pa fašisti iz Marezig. Ker so pa bile glasovnice gospodarske liste več-je od fašistovskih, se je takoj videlo kdo je glasoval proti fašistom. Fašisti so vi-delji, da so v manjšini in so zato pri sku-rtnitju izgnali slovenske člane volilne ko-misije ven. Pri tej akciji je volilo nad 150 Slovencev in Hrvatov za gospodarsko li-sto, volilni izid pa se je vendarle glasil, da so fašisti dobili 186 glasov, gospodar-ska lista pa samo 62, ko bi vendar mo-glo biti narobe! Ker so slovenski volilci pripravljeni s prisego potrditi, za kega so glasovali, se bo iz te stvari razvila še lepa afera.

* Strašen zločin v Črncem Kalu v Istri. Te dni se je zgodil v Črncem Kalu v Istri strašen zločin. Ob 11. uri predpoldne je zadonelo v vasi pet strelkov, ki so bili iz-pretoženi drug za drugim. Ljudje so pre-straheni planili iz hiš ter našli blizu go-stilne, kjer je bilo slišati streljanje na tleh 22letnega orožniškega brigadirja Rippolinija in 21letnega orožnika Bua. Oba sta bila ranjena iz revolverskih kro-gel ter sta močno krvavela. Kdo je izvršil zločin, ni mogoče dognati, sumi pa se, da so se nad orožnikoma masčevali ci-gani, ki se klatijo v tamošnji okolici. Da bi bili domačini izvršili umor, ni verjetno, ker so se z orožniki dobro razumeli.

Daruite za sokolski Tabor!

Vremensko poročilo

Ljubljana, 16. oktobra 1924

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačn. 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	772.6	4.2	brezvetra	megla	—
Ljubljana	14.	770.8	16.3	"	jasno	—
Ljubljana	21.	771.8	9.2	"	"	—
Zagreb	7.	770.9	7.0	"	pol obl.	—
Beograd	7.	771.8	6.0	vzhod	"	—
Dunaj	7.					—
Praga	7.	772.7	3.0	sever	megla	—
Luomost	7.					—

V Ljubljani barometer višji temper. višja

Solnce vzhaja ob 6.20, zahaja ob 17.10

Vremenska napoved za petek: Sedanje vreme bo trajalo dalje.

Iz življenja in sveta

Zeppelin na cilju

Točno po 78 urah in 13 minutah vožnje je Z. R. III. prišel na svoj cilj v Lakehurst. Že v New Yorku, nad katerim je krožil balon pol ure časa, je bilo navdušenje ljudi nepopisno. Ladija je plula nad mestom spremljana od dveh aviljonov. Preletela je vse mesto in se skoraj dotaknila nekaterih nebotičnikov. Nato je odletela v smeri proti Brooklynu in od tam je nadaljevala polet v Lakehurst, kjer se se ljudje borili za vsako ped zemlje. Mesto je bilo podobno pravcatemu mravljišču, na katerem ni bilo več prostora za živo bitje.

Ko je balon pristal, so zadoneli nešete godbe, ki so se nahajale na strehah poslopij. Ljudje so mahali z robc, pozdravljali posadko s klici »Dobrodošli!« in se pricali, kakor na sejmu. Vse je hotelo videti voditelja zrakoplova dr. Eckenerja, ki je stal ob krmilu zračne ladije in se dobrovoljno smejal. Manevriranje pri vkrcavanju je trajalo jedva 8 minut. Zrakoplov se je nato dostojanstveno naglil in se približal tlu. Moštvo ga je pritrilo z vrvmi in nato je skočil iz gondole inženjer Klein, ki je določil za bodočega voditelja zračnega kolosa.

Balon je pripeljal s seboj 31 oseb, med katerimi je bilo 27 mož posadke ter 4 člani ameriške komisije. Inž. Witzemann je izjavil, da je takoj pripravljen odpluti z balonom nazaj v Evropo, tako ga je navdušila vožnja iz Evrope v Ameriko. Ameriški predsednik Coolidge je pozdravil prihod Zeppelina s posebno poslanico, v kateri na prvem mestu čestita na srečni vožnji čez ocean ter povdarja važnost vožnje za nadaljni razvoj zračnega prometa.

Vprašanje, ki izziva največ diskusije v tej zadevi, pa je sedaj usoda Zeppelinovih delavnic v Friedrichshafnu, glede katerih zahteva mirovna pogodba, da se morajo uničiti. Nemci delajo na vse kriplje nato, da bi jim ostale delavnice ohranjene. Izgovarjajo se, da je njihov nadaljni obstoj v interesu človeštva, kateremu bi bil z uničenjem zadan težak udarec. H koncu velja omeniti še zanimivo dejstvo, katerega so prinesli na dan ameriški časniki. Kristof Kolumb je potoval v Ameriko čez ocean 72 dni, Zeppelin pa je rabil za svoj pot 78 ur. Iz tega je najlažje razvidno, kako zelo so napredovale moderne tehnične naprave, ki bodo človeštvu prinesle še marsikakšno olajšavo v prihodnosti.

Brazilijski pustolovec

Roman južnoameriškega sleparja, ki se je oženil v Rimu.

Te dni je prišel v roke italijanske policije v Rimu nazovi-milijonar Jacobs Isidor de Panva iz Brazilijske, mož, katerega so že dolgo let zasledovale vse kriminalne policije na kontinentu in tudi preko oceana. De Panva je izredno izurjen pustolovec in ima na svoji vesti celo vrsto dejanj, radi katerih se bo sedaj moral zagovarjati pred sodiščem. Kako rafiniran je v svojem poklicu, pa najbolje kaže slučaj njegovega življenja v Rimu.

Prišel je v italijansko prestolico decembra meseca lanskega leta. Kmalu po svojem prihodu se je seznanil v rimski kavarni »Latour« z gospodično Magdaleno Damascu, hčerko ene najuglednejših rimskih rodbin. Znanje je posredoval neki Panvov prijatelj. Brazilijskec je imel polna usta lepih besedi, pripovedoval je o bujnem življenju v Južni Ameriki, o velikih, nedoglednih plan-tazah, kjer raste kava, o prirajah, po katerih se pasejo tisoči njegovih konj, o rudnikih, katere namerava začeti izkoriščati in o milijonih, kateri mu leže v domačih bankah. Vse to je opisoval živo, naravno in verjetno. In mlado dekletko se je v krasnoslovca zamaknilo. Povabilo ga je na dom svojih staršev. Panva je prišel. Magdalena ga je predstavila očetu in materi in govor o Brazilijski neopredimni gozdovi, o jagarjih in boah, ki se zibljejo na drevesih, je začel teči iznova. Magdalene starše je oboje očelo opilo kakor njihovo hčer in roditelja sta povabila Panvo, naj še večkrat pride v hišo. Mož se je prijaznosti poslužil. Prihajal je na obiske vedno črše, sklenil je z dekletkom priateljstvo, iz prijateljstva se je rodila ljubezen in iz ljubezni je nastal zakon. Ko je Panva prošil za Magdaleno, ni oče prav nič pomišljal. Na to, bil je vesel, da mu je usoda naklonila takega zeta in se je hvalil pred sorodniki in znanci, da bi si ne mogel želeči boljše partije za hčer kakor mu jo je naklonila usoda.

Mladi par se je po poroki nastanil v očetovi hiši. Brazilijskec je začel misliti tudi na trgovino in je obiskoval trgovce s kolonialnim blagom ter začel z njimi sklopiti pogodbe. Obenem jim je nosil vzorce kave, kakršna mu raste v Brazilijski in je epjevalno vseje vsote denarja na račun. Vendarle kave ni hotelo biti od nikoder. Panva se je izgovarjal pri urgencah na revolucijo v Brazilijski ter na neredne razmere v Mehiki in je svoje odjemalce dokler je šlo zahteval, da niso godrnjali javno.

Napodil pa je mesec avgust, ko je Panva ostal brez izgovora. Tu se je hotel izrežati na nov način. Predložil je svojemu tastu taloznam, v katerem

je stalo, da je njegova ladija, natovorjena s kavo, dospela v Genovo, kamor mora takoj odpotovati, da dvigne blago. Manjkalo mu je 30.000 lir gotovine, s katerimi bi moral plačati carino in druge stroške za prekladanje vreč. Tasti je bil seveda takoj pripravljen preskrbeti mu potrebno vsoto in mu je denar dobil. Brazilijskec je medtem hitro pospravil kovčge in ko je bil že pripravljen, da odide na vlak, ki ga popelje v Genovo, se mu je obočala na vrat še žena Magdalena, ki je za vsako ceno hotela z njim, da vidi veliko ladijo, ki je pripeljala blago. Panva pa se je svoje polovice strašno otresal. Končno se mu je res posrečilo prepričati jo, da je boljše če ostane doma. A tu je posegla vmes policija. Tik pred odhodom z doma se je oglasil v tistem stanovanju policijski uradnik, ki je povedal, da nosi pri sebi nujen poziv za Panvo. Zet je zbežal in začel razgrajati ter protestirati proti temu, da si ga drzne policija vabiti na razgovor baš v trenutku, ko ima tako nujno kupčijsko pot. Toda vse razburjenje ni pomagalo nič. Moral je iti. Pred hišo sta sedela e policijskim uradnikom v zaprt avtomobil in oddrdrala na policijsko ravnanje.

Tu so prišli na dan največje stvar, ki so povzročile v rodbini Damascujevih strašne scene. Policijsko ravnanje je namreč imelo v rokah dokaze, da Panva ni ne milijonar, ne posestnik plantaž v Brazilijski in tudi ne inženjer, za katerega se je posebno izdajal. Iz aktov je bilo marveč razvidno, da je mož opasen mednarodni pustolovec, slepar in goljuf ter zločinec, ki je že sedel in pobegnil iz ječe.

Na Panvinem domu se je izvršila hitna preiskava, pri kateri so policijski organi našli velike vsote denarja. V ročni torbici, katero je hotel vzeti s sabo na vožnjo v Genovo, pa je ležal potni list, ki je bil vidiran za Švico, preko katere se je nameraval pustolovec izgubiti, da bi se umaknil svojim zasledovalcem. Niz odkritij je bil naravnost strašen. Panva je menjaval tekom zadnjih desetih let priimke, rojstni kraj, poklic in dokumente, kakor more to storiti samo rojen slepar. Imel je evropske in ameriške potne dokumente, s katerimi se je lahko križ v različnih položajih. Le s težavo so detektivni odkrili, da je mož že 32 let star in da ga zadnjih devet let neprostano preganja policija. L. 1915. je opeharil neko podjetje v brazilijskem mestu Porto Alegre. Nato je izginil. Policija je izdala za njim tiralo, toda on se je skrivaj po amazonskih gozdovih in se je za celo leto dni umaknil svetu izpred oči. Nato se je vnovič pojavil v Porto Alegri, kjer je zopet izvršil več drznih sleparij. Policija mu je prišla na sled in ga začela preganjati, on pa se je izgubil v notranjost dežele ter se je l. 1923. pojavil v Rio de Janeiro, pozneje pa v San Paulo, kjer je neko banko na neverjeten način opeharil za stotisoč frankov. S tem denarjem je zbežal v Evropo, kjer je živel deloma v Parizu, deloma v Londonu zelo razkošno življenje.

Vojna med Ameriko in Evropo mu je bila naravnost dobrodošla. Njegovo bivanje ni bilo nikjer zabeleženo. Povsod pa je sleparil ljudi za denar in mu je šla ta obrt vselej srečno izpod rok. Leta 1920. se je vrnil v Porto Alegri ter je osleparil še en bančni zavod. To pot pa je imel smolo. Policija ga je prišla, ga postavila pred sodišče, ki ga je obsodilo na več let ječe, toda obsojenec je prepilil križe na oknu svoje celice, se spustil po vrvi na tla, ukradel nekega konja in prediral z njim brazilijsko mejo, dospel v Montevideo ter se vkrcal na ladijo, s katero se je odpeljal nazaj v Evropo. Ustavil se je v Belgiji, kjer je takoj prišel s svojimi sleparijami. Pri nekem takem koraku ga je prišla policija v Bruslju, kjer je bil l. avgusta 1921 obsojen radi prevare na deset mesecev ječe in potem izgnan iz države. Pred sodiščem se je slepar izdal za Jacoba Samuele. Ko je odsedel svoj čas v belgijskih zaporih, se je izgubil v Nemčiji, pripeljal v Budimpešto, Bukarešto in tudi v Beograd. Kaj je počel v teh krajih, ni znano. Verjetno pa je, da je povsod nastopal kot težak milijonar, kot inženjer in posestnik kavinih plantaž v Brazilijski. Kronika njegovega življenja je nepotrjena vrsta drznih zločinov, kakršne je mogel izvršiti samo mož, ki ima zločinske klice že v krvi.

Ko so izvedeli pri Damascujevih za vse te podatke, so bili strašno poraženi. Najbolj se je čutila osramočenost sleparjeva žena Magdalena, ki se je hotela zastrupiti z veronolom, a so ji zdravniki že pravočasno rešili življenje. Magdalena oče je že vložil tožbo za razvedbo braka in bo svoj namen seveda dosegel. Življenje njegove hčere pa ne bo s tem nič pridobilo. Madož na nji ostane in blamaža še dolgo ne bo pozabljena.

Zrtev rulete

Na Reki je živel za n'ja leta Friderik Zengerle, bivši advokat, ki pa se zadnje čase ni več bavil z advokaturjo, ker je našel prikladnejši živlenski poklic. Bilo mu je namreč poverjeno nadzorstvo nad imetjem bogatih otrok, ki so izgubili roditelje. V denarnem oziru mu ni bilo sile nikoli. Zadnja leta pa se je vrgel se posebno na spekulacijo z akcijami, od katerih si je obetal majnen dobiček.

Prišel je konec vojne in v tem času so mnoge akcije padle zelo nizko. Zengerle je prišel ob ogromne vsote denarja, kar ga je hudo potlačilo, vendar pa je iskal razvedrila v družbi in se je kazal na zunaj čisto neizpremenenega. V prsih pa ga je venomer kljuvala vest ter ga opozarjala, da bi moral na kakšen način popraviti denarne izgube, katere je utrpel radi premirja. Pred dobrim letom dni se je odločil, da bo začel igrati na ruleti. Podal se je v Opatiji, kjer je ta čas obstojala posebna igralnica.

Igra se je začela in sreča je bila prve čase Zengerlu mila. Dobival je neprestano večje vsote in dobitki so napravili iz njega strastnega igralca, ki se nikakor ni mogel ločiti od usodne mize hazardne igre. Prišel pa je čas, ko mu je sreča obrnila hrbet. Kakor je poprej dobival, tako je sedaj začel izgubljati bankovec za bankovcem, vsoto za vsoto. Zengerle je postal otožen, prenehal je zahajati v

družbo, vse svoje nade je stavil samo na ruleto. In ruleta se je vrtela s peklensko naglico ter je obetala mnogo, zelo mnogo... Njene žrtve so bile vedno številnejše. Mednje je zašel tudi Zengerle.

Italijanske oblasti pa so končno spoznale pogubo hazardne igre v Opatiji ter so sklenile ukiniti igralnico. Ko se je to zgodilo, si je Zengerle poiskal novo točišče. Podal se je na naše ozemlje v Zamet ter začel igrati tamkaj. Stavil je na ruleto velike vsote, katere mu je neusmiljeni volk zaporedoma požrl. Ko je prišel s sredstvi na konec, je sklenil, da konča še samega sebe. Pred dvema dneva popoldne, ko ni bilo v zametški igralnici uradnika, je izbral priliko, ter si pognal v glavo dve krogli iz revolverja. Ostal je na mestu mrtev in zapustil samo pismo, ki obsega par vrst, v katerih prosi oproščenje za svoj čin. Njegova smrt je vzbudila v Opatiji in Zamentu mnogo sočutja, ker je bil nesrečni pokojnik drugače znan kot dober človek.

× Linčan zamorec. V Chicagu je nagovoril zamorec na cesti dve belokožni deklici, kar je v očeh »civiliziranih« Američanov strašen zločin. Deklici sta klicali na pomoč, naka je črnc pobegnil. Pravijo, da se je baje tudi nespodobno obnašal. Mnogiča je drvela za njim, ga dohitela in toliko časa tolkla z gorjčami, da je na mestu izdihnil. Najlepše pri celi stvari je, da mislita deklici, ko sta kasneje pristopili k mrtvцу, da to ni pravi zamorec, ki ju je nagovoril. Ljudje iščejo sedaj drugega črnca, ki naj bi bil pravi. Bati se je nemirov, ker porabljajo Američani vsako priliko, da znesejo svoje

sovražstvo nad črnim plemenom, in mora navadno za prestopke enega zamorca poplačati njegov delikt na stotine njegovih soplemenjakov. Policija je zastražila oni del Chicaga, kjer stanujejo zamorci.

× Francoski polet na Severni tečaj Francoski letalec Peyer bo letel prihodnjo spomlad s Franc Jožefovo dežele v Severnem polarnem morju preko Severnega tečaja. Ta polet bo podpirala francoska vlada.

× Nova otoka. V Gdanskem zalivu sta nastala ob ustju Visle dva nova otoka, katerih eden obsega 30 ha, drugi 6 ha. Senat svobodne gdanske države je proglasil otoka za državno last ter ju bo dal posejati z ovsom ter zasaditi z vrbam. Kako se bosta otoka imenovala, še ni odločeno.

Od kdaj poznajo stekline? Steklina psov in drugih živali je že zelo stara bolezen. Orki so poznali pasjo steklino že pred 2300 leti; 1800 let že vedo, da obolijo na steklini lahko tudi ljudje, 120 let pa je šele znano, da povzroči slina steklenege psa, če pride v rano drugega zdravega psa, tudi pri tem stekline.

× Ujetniški tabor letal. V enem velikih hangarjev tvornice »Junkers« v Fürthu na Bavarskem se nahaja sedem od enajstih orjaških letal Francosko-romunske zračne prometne družbe, ki so bila zaplenjena zaradi prisilnega pristanka na nemških tleh. Sedaj se Francozi pazijo leteti preko »nevarnega pasu«. Ker je moralo lani pristati 11 letal v bližini Nürnbergga, se sedaj izogibajo letalci te proge kot kuge. »Ujetni« aeroplani so vsi istega tipa.

Gospodarstvo

Sušaško pristanišče

Pristaniška uprava Sušaka objavlja statistične podatke o sušaškem pristaniškem prometu v mesecu septembru t. l., iz katerih povzemamo:

Uvoz je znašal 4721 ton in 12.592 hl; po posameznih predmetih je razdeljen uvoz takole: cement 912 ton, vino 12.792 hl, apno 33 ton, črni premog 2850 ton, turščica 60 ton, železo 446 ton pesek za zidanje 65 ton, razno blago 59 ton, razni lek 196 ton, sol 200 ton. — Izvoz je dosegel 6348 ton in 10.043 kubičnih metrov; po posameznem blagu je razdeljen izvoz: dožice in železniški pragovi 5802, gradbeni les 10.045 kubičnih metrov, razno blago 546 ton. Povprečni dnevni promet je po teh podatkih znašal 57 vagonov. Ako se vpoštevajo še ladje rednih prog, doseže povprečni dnevni promet cel 66 vagonov. Napram drugim mesecem je bil promet v septembru največji.

Tekom meseca septembra je pristalo v sušaški luki 16 inozemskih ladij s skupno tonažo 15.657 reg. ton in nosilno možnostjo 27.400 ton ter 6 domačih ladij s 4326 reg. tonami in nosilno možnostjo 7570 ton. Razen tega je prišlo v sušaško pristanišče 12 inozemskih jadrnic z 1262 reg. tonami in z nosilno možnostjo 2208 ter 53 domačih jadrnic z 1785 reg. tonami in nosilno možnostjo 3123 ton. Celokupna tonaža tujih in domačih parnikov in jadrnic v mesecu septembru je torej znašala 23.030 reg. ton in 40.301 tona nosilne možnosti; skupna tonaža le domačih parnikov in jadrnic pa 6111 ton ter 10.693 ton nosilne možnosti.

Promet sušaške luke se torej povolično razvija. Čim se izvrše vsa potrebna popravila in razširjenja, bo promet postal mnogo jačji. Kakor smo že poročali, je imel te dni pomočnik prometnega ministra Ranislav Avramović na Sušaku konferenco, na kateri se je razpravljalo o vprašanju, dalje sušaška luka sposobna, da sprejme pošiljke, ki jih dobi naša država na račun vojne odškodnine iz Nemčije. Te pošiljke so precej velike in bodo znašale okroglo 2000 vagonov. Udeleženci konference so se v splošnem izjavili za možnost sprejetja teh pošiljk. Glavna težkoca je v iztovarjenju, ker veliki električni žerjavi še niso v redu. Ker bodo pošiljke iz Nemčije prihajale polagoma in ne enkrat, se bo iztovarjanje moglo vršiti brez škodljivih posledic za privatni promet. Odslej se bodo vse reparacijske dobave iz Nemčije za našo državo usmerile preko Sušaka in ne več preko Passaua kakor doslej.

Zelo važno za Sušak je vprašanje popravil, o čemer se je tudi razpravljalo na omenjeni konferenci. Prometni minister je odredil v to svrhu 18 milijonov dinarjev, in sicer 12 za popravila v luki, 4 za ureditev ter izgradnjo železniške postaje in 2 za ureditev vseh postov, ki vodijo na postajo in v pristanišče. Finančni minister je te izdatke dovolil. Kakor poročajo, se bo s popraviljem moglo pričeti spomladi.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (16. t. m.). Pšenica, baška, 6 vagonov 360 do 362; banatska, paritela Zenta, 3 vagoni 365; srbijanska, 5 vagonov 325. Ječmen: baški, 2 vagona 340. Oves: baški, 2 vagona 225. Turščica: nova, 10 vagonov 185. Moka: »0« kombinirana, 1 vagon 540, »0«, 1 vagon 540, »2«, 1 vagon 400. Tendence nespremenjena.

Sarajevski trg (12. t. m.). Grozdje 4 do 12 Din, orehi 8, jabolka 6 — 8, krompir 15 — 2, fižol 5 — 16, paradižniki 2, zelje 2, otrobi 3, riž 8 — 13, sladkor 15 — 16, kava 46 — 56, moka pšenica

5.50 — 6.50, turščina moka 4 Din, kruh beli 6.5, kruh črni 5.50 Din.

S hmeljskega tržišča. Nürnberg, 15. oktobra. Prodanih 100 bal. Mirna kupčija. Cene nespremenjene.

— Proizvodnja žganja za lastno uporabo. Po zakonu je dovoljeno v svrhu proizvodnje žganja za lastno potrebo kupiti sirovine in sicer jih smejo kupiti: obitelji do 5 članov 1000 kg; obitelji preko 5 članov 1600 kg; preko 10 članov 2000 kg. V številu članov obitelji pa se računajo samo oni člani, ki so stari preko 18 let, ker le ti imajo pravico na žganje brez plačanja trošarine. Vse te osebe, ako kupijo večjo količino sirovin in tropin, kakor je gori označena, morajo za proizvodnjo žganja plačati trošarino.

— Izvoz jaje iz naše kraljevine. Meseca avgusta se je izvozilo iz Jugoslavije v inozemstvo 2044 ton jaje v skupni vrednosti za okrog 42 milijonov Din. Največ od tega je šlo v Švico (27.6 milijonov Din), potem v Avstrijo (za 10.9 milijona Din) in Nemčijo (za 3.9 milijona Din). Kako važno izvozno blago postajajo jaja, je razvidno iz porasta izvozne količine jaje tekom zadnjih let: v letu 1920. se je izvozilo 2446 ton, v l. 1921. 12 tisoč 341 ton, v l. 1922. 13.982 ton, v letu 1923. 17.241 ton in v prvih 8 mesecih t. l. 15.978 ton.

— Nova predilnica v zagrebški okolici. V Veliki Gorici pri Zagrebu se je osnovala predilnica pod oznako Turpoljska predilnica, d. d. z. glavnico 2.500.000 Din, razdeljeno na 2500 delnic po 1000 Din. Rok subskripcije je do 25. t. m.

— Beograjsko združenje banaka proti prisljnim poravnavi. Iz Beograda poročajo, da se je beograjsko Združenje bank obrnilo na ministristvo pravde s spomenico, v kateri se zavzema stališče proti instituciji prisljnih poravnave izven konkurza.

— Predsed sarajevskih bank. V Sarajevu se nahaja pomočnik generalnega direktorja Narodne banke Mokranjac, ki pregledava z direktorjem tamošnje podružnice Narodne banke poslovanje sarajevskih bančnih zavodov.

— Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. t. m. pri upravi Stalne vojne bolnice v Ljubljani glede dobave živeža in drugih potrebščin (pogoji itd. na vpogled pri upravi te bolnice). Dne 11. novembra pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave tekstilnega materiala. — Dne 13. novembra pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznega železa. — Dne 14. novembra pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave delov za vzdrževanje signalov ter glede dobave predmetov za signalne in varnostne naprave. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Oddaja tlakovanja v Skopju. Občnina mesta Skopje razpisuje na dan 30. t. m. ofertalno licitacijo glede oddaje izdelovanja tlaka v Skopju. Predmetni oglas je v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Rekordna letina turščice. Po poročilih z vseh strani naše države bo letina turščice dobra, kot že ni bila dolgo let. Računa se, da bo povprečni pridelek na ha znašal 20 do 50 stotov, s čimer bo našim kmetom nadoknadn primanjkljaj v pšenici. Turščica bo letos tudi zelo dobre kakovosti.

— Insolvenca dunajske tekstilne firme. Z Dunaja poročajo: tvrdka Friedrich Philipp je prispela v plačilne težkoca in je morala zaprositi za obnovitev poravnalnega postopanja. Pasiva znašajo baje 6 milijard aK. Ponuja se 25 odst. poravnalna kvota.

— Madžarski izvoz moka in žita v Českoslovaško je znašal v prvih 8 mesecih t. l. vrednost okrog pol milijarde madžarskih kron.

— Obtok novčanice v Avstriji se je po izkazu 7. t. m. zmanjšal za 136.40 milijarde na 7862.11 milijarde aK.

— Zakon za zaščito vlog in depozitov v Avstriji. Z Dunaja poročajo: Vlada pripravila zakonski načrt, ki se nanaka na zaščito denarnih vlog in na zaščito bančnih depozitov.

— Denarna kriza v Bolgarski. Pomanjkanje denarja, na čemer trpi ta država že več mesecev, se je razvilo v popolno krizo kljub vsem meram, ki jih je proti temu zlu podzela bolgarska Narodna banka. Banke ponehavajo dajati kredite, življenski stroški rastejo, a izvoz pada radi težkih finančnih bremen.

Borza

16. oktobra:

LJUBLJANA. Vrednote: 7 odst. posojilo 0 do 62, tobačne srečke iz leta 1888. 70 do 76, Vojna škoda 111 do 114, Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 233, Merkantila 124 do 129, Prastrediona 919 do 0, Slavenska 0 do 94, Strojne 135 do 150, Trbovlje 370 do 390, Večve 0 do 125, zastavni listi Kranjske deželne 0 do 17, zadolžnice Kranjske deželne 0 do 89. — Blagor les: smrekovi ali jelovi plohi, 12 m dolž, paralel. žag., obroblj., 30 cm široki, 65 mm debeli, franko meja 865 do 900; deske, III., franko meja 496 do 510; smrekovi hloidi, do 10 odst. jelovi, franko nakl. post. 310 do 325; testoni od 2.25 m, 20 mm, od 10 do 29 mm, media 22 cm, lepo izdelano blago, pravokotne odčeli, franko meja 580 do 600; hrastova drva, obrobljeni, franko Ljubljana, 4 vagoni 22 do 23 (zaključek 22); ogelje vilano Ia, franko meja 114.50 do 0, bous hrastovi, franko meja 0 do 1300; poljski pridelki: pšenica: domača, franko Ljubljana 380 do 0, baška, par. Ljubljana 0 do 420; turščica, baška, par. Ljubljana 0 do 330; oves, baški, par. Ljubljana 0 do 315; laneno seme, par. Ljubljana 635 do 0; pšenična moka, »0«, baška, franko Ljubljana 0 do 615; stročnice: fižol: »ribičan«, orig., franko Ljubljana 500 do 0, »prepelčar«, orig., franko Ljubljana 450 do 0, »prepelčar«, očiščen, b-n, franko Postojna trans., 2 vagona 550 do 565 (zaključek 550 do 565), »mandoloni«, orig., franko Ljubljana 350 do 0, rjavi, orig., franko Ljubljana 350 do 0; sadje: jabolka za prekanje, franko nakl. post. 60 do 0.

ZAGREB. V elektih tendenca nespremenjena. — V devizah je bila tendenca nejasna. Tečaj se sprito pomanjkanja blaga sploščka rasti. Ko je stopila v akcijo Narodna banka ter so se tudi privatni zavodi pojavili z blagom, se je nadaljnji porast tečajev ustavil. Promet slab. Največ se je trgovalo v devizah na Dunaj in Svico. Notirale so devize: Amsterdam 2775 do 2815, Dunaj 0.1 do 0.102, Budimpešta 0.094 do 0.096, Italija izplačilo 310.35 do 313.35, London izplačilo 318 do 321, New-York ček 70.35 do 71.35, Pariz 365.5 do 370.5, Praga 210.5 do 213.5, ček 209.7 do 212.7, Svica 1365 do 1375, ček 1362.5 do 1372.5, valute: dolar 69.5 do 70.5, aK 0.1015 do 0.1035, francoski franki 367.5 do 372.5, mK 0 do 0.095, lire 0 do 314; efekti: bančni: Trgo 30 do 32, Eskomptna 106 do 108, Hipot 56 do 57, Jugo 102 do 104, Prastredion 915 do 917, Slavenska 0 do 94; industrijski: Eksploatacija 93 do 95, Slaveks 185 do 190, Slavonija 66.5 do 68, Trbovlje 300 do 310; državni: agrarne 25 do 25.5, Vojna škoda 113 do 114.

BEograd. — Tendence nestanovitna. Blaga dovolj. Notirajo devize: Dunaj 0.1005 do 0.1075, Budimpešta 0.0915 do 0.0925, Bukarešta 38.75 do 39, Italija 300.5 do 311, London 318.5 do 319, New-York 70.75 do 71, Pariz 371 do 372, Praga 210.5 do 211, Svica 1362.5 do 1365.

Ali ste že poslali na ročnino za „Jutro“?

Sport

SLUŽBENE OBJAVE LNP.

(iz seje posl. odbora z dne 15. t. m.)

Prvenstvena tekma Lask : Korotan se vrši v nedeljo 19. t. m. ob 9. uri na igrišču S. K. Primorja. Blagajni in reditelsko službo vodi Lask, službojuči odbor: Kump, cene 3, 5, 10 Din. Pri popoldanskem tekmi Primorje : Ilirija službojuči odbor: Kropivnik. Verificirajo se naslednje prvenstvene tekme: I. S. S. K. Maribor : Ilirija 0 : 3, Slavija : Svoboda 4 : 0, Jadran rez. : Primorje rez. 2 : 2. Takošna nastopanje v prvenstvenih tekmah se dovoljuje Vesnauerju L. I. S. S. K. Maribor in Deržaju St. S. K. Ilirija. Čitajo se s pravom nastopa od 22. oktobra naslednji igralci za Svobodo Lj.: Urbančič, Kuvavica, Starčnik, Grošelj, Kos E., Payer, Gartner, Rojc, s pravom nastopa od 15. aprila 1925 Wohlmut in Večerin; za S. K. Svoboda M.: Selic, Hauer, Nipič, Kropf, Schori, vsi s pravom nastopa od 29. oktobra; za S. K. Mura: Čiček, Novak, Norčič vsi s pravom nastopa od 29. oktobra; S. K.

Ptuj: Prelog od 29. oktobra, S. V. Rapid: Schell J. od 29. oktobra t. l. — Tajnik II.

Primorje : Ilirija. Za to prvenstveno tekmo, ki se vrši v nedeljo, 19. t. m. na igrišču Primorja, točno ob pol štiri je zavlada v vseh sportnih krogih izredno zanimanje. Oba kluba nastopita v najmočnejših postavah. Moštvi bosta dali vse iz sebe, eno, da si ohrani svoje doseganje prvenstvo, drugo, da doseže čim ugodnejši rezultat. Vstopnice v Šelenburgovi trafiki.

Hajduk na Reki. Hajduk je na svojem povratku v Split igral na Reki proti tamošnjemu C. S. Gloria. Tekma je končala neodločena z 1 : 1 (0 : 1).

Motoklub «Slovenija» v Ljubljani zaključil letošnjo sezono z medkлубsko histročno cestno dirko, ki jo priredi 26. t. m. popoldne ob 2. na 10 km dolgi progi Gaštal-Medvode. Start v Gaštalu pri km 24, cilj blizu gostilne Bohine pri km 14. Kategorije in pozicije po dirkalnem pravilniku Saveza Motociklisti Kraljevine SHS. Nagrade: Srebrna plaketa prvemu v vsaki kategoriji, diploma drugemu. Pri dveh konkurentih samo ena nagrada. Prijavnina: do 300 ccm 30 Din, preko 300 ccm 50 Din, ki se ima vpslati

s prijavo tajniku g. Čehu, Dunajska cesta št. 50, do 25. t. m. ob 18. — Odbor.

Iz sekcije nogometnih sodnikov. Danes ob 6. popoldne se vrši v kavarni «Evropa» važen sestanek vseh nogometnih sodnikov. Ker je na dnevnem redu več stvari, ki zahtevajo nujne rešitve, je udeležba vseh sodnikov potrebna. — Tajnik.

Nogometno prvenstvo na Čehoslovakeem. Praska Sparta je v sredo v Pragi porazila v prvenstveni tekmi S. K. Čehoslovčan (Košice) z 2 : 1 (1 : 1), ki je nedavno, kakor smo že poročali, premagala praško Slavijo v pokalni tekmi.

Benčič in Bonadič, znana igrarica split skega Hajduka, ki sta se nedavno prijavila za Gradjanskega, umaknila sta svoje prijavnice ter se prijavila za zagrebško Concordijo.

Zanimiva nogometna tekma med Sokolom I in old boys Ilirije, ki je zadnjič vsled skrajno slabega vremena neugodno izpadla, se na splošno željo ponovi v nedeljo popoldne ob 11. Tekma, ki se je vršila, je pokazala, da obeta biti tudi sportno interesantna, zato se pričakuje njen izid s prav izrednim zanimanjem. Vstopnice bodo v predprodaji pri tvrdki J. Ravhekar in Derganc ter pri tvrdki J.

Gorec. Čisti dohodek gre v korist zgradbe sokolskega doma na Taboru. Po možnosti bo istočasno na prostoru Ilirije promenačni koncert vojaške godbe.

Sokol

Sokol I. Preminula je ses. M. Blesičeva. Vabimo članstvo, da se udeleži pogreba v soboto popoldne v civilni obleki s sokolskim znakom. — V soboto zvečer vabi prosvetni odsek k predavanju br. Zupančiča o »Človeških zmotah in španski inkviziciji«. Predavanje je na Taboru ob 20. — V nedeljo 19. t. m. se obnovi oziroma nadaljuje nogometna tekma Sokola I. proti Iliriji na športnem prostoru ob Celovski cesti. Zadnja tekma v prid Taboru je uničil naliv. Vabimo vse prijatelje Tabora, da pridejo pogledat za zanimivo tekmo v nedeljo ob 11. dopoldne.

Sokol I. Prosvetni odsek priredi v soboto dne 18. t. m. v društvenih prostorih na Taboru predavanje. Predava g. Josip Zupančič »O španski inkviziciji«. — Bratje in sestre, predavanje je zelo zanimivo in poučno. Udeležite se ga zato vsi! Zalravo!

ZAGORJE OB SAVI. Dramatični odsek Sokola je pričel sezono dne 12. oktobra z Novačanovo dramo »Veleja« ob dokaj obilnem posetu, kar dokazuje pravo razumevanje Zagorjanov za kulturne prireditve. Vsi igralci so se potrudili, da rešijo svoje vloge čim najboljše. Tudi maskirani so bili izvrstno. Ugajal je zlasti Velej, ki je podal bolnega obupanega pijanca tako, kakor nismo sicer vajeni videti na podeželskih odrih. Nič slabše ni bila mati Velejeva, ki se je do posameznosti poglabila v svoje vloge. Tudi Veleja je bila izborna, čeprav je včasih nekoliko pretiravala. Nekaterim igralcem vloge sicer niso »ležale«, upamo pa, da bo režija v prihodnjem odpravi tudi te nedostatke. Brat Likar je prevzel vodstvo režije še le zadnji teden in mu gre zato p. i. do seženem uspehu tem večje priznanje. Pazi pa naj se vsekakor na enotno in pravilno govorico na odru. Kakor šujemo, se pripravljamo za nedeljo dne 26. oktobra burka »Ugrabljene Sainke«. To bo zopet enkrat smeha po Ivorani.

Lastnik in izdajatelj: Konzorij »Jutra«. Odgovorni urednik: Fr. Brozovič. Tisk: Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vaaka beseda 50 par

Mali oglasi

Za »Dopisovanje« in »Zastavo« vaaka beseda 1 Din. — Priročje se je mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakih. Na »prijavo« odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Obiti

Damske cilindroblike moderna, dole v filcu, barvano in pleteno, raznih barv. Cena barvanega od 300 Din, pletenega od 160 Din naprej. Modista M. Harnat, Ljubljana, Stari trg 21. 1908

Šivilja se pripravljajo izdelavo oblek — Gre tudi na dom. Naslov v upravi »Jutra«. 21978

Dobit

Akademik instruiral Italijansko, event. hrvaško po in latinsko. — Ponudbe pod »Italijanska 11154« na upravo »Jutra«. 22007

Visokošolec prevzame instrukcijo za stanovanje, event. hrano. — Ponudbe pod »Korčak Slovenec« na upravo »Jutra«. 21993

Izvrsten učitelj violine sprejme več učenec proti zmernem honorarju. — Gre tudi na dom. Ponudbe pod »Siljalen uspeh« na upravo »Jutra«. 21991

Službe (dobe)

Krznarske pomočnice 2-3, za konfekcijsko delo dobro izveščane in za to sposobne, sprejme konfekcijska tovarna Derenda & Čič, v Ljubljani. Osebnostne ponudbe na pisarno Emonaka cesta št. 8. 1981

Trgovski potnik se išče za prodajo »Svetila« kemičnih izdelkov proti visoki mesečni plači in proviziji. Nastopiti je takoj. — Reflektira se samo na resno in strokovno moč. Pisane ponudbe na tovarnico »Svetila«, Ljubljana, Vegova 2. 21942

Trgovski pomočnik ki je posebno dobro izveščan v manufakturi, se sprejme v trgovino z mešanim blagom na deteli. Ponudbe pod »Vesten 69« na upravo »Jutra«. 21923

Več spretnih pletilk se sprejme v službo za volnene izdelke. Osebnostne agencije med 5. in 6. uro vsak dan pri: Stari tovarni nogavic in pletenila M. Franzl sinovi, Ljubljana, Privoz 10. 21826

Učenko (siroto) staro 14-16 let, išče se za trgovino. Ponudbe do 20. t. m. na naslov: Janja Kušar, Dravice 80. 21999

Učenec poštenih staršev, se sprejme v trgovino z meš. blagom. Naslov pove uprava »Jutra«. 21974

Pekovski vajenec se sprejme v svo ohrano na deteli. Naslov pove uprava »Jutra«. 21981

Natakarica ki lahko poloti 5000 Din kavelje, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Na račun«. 21966

Trgovskega učenca poštenih staršev in pridnega s primerno šolsko izobrazbo, sprejme Leopold Lavš, trgovina z mešanim blagom v Trbiču na Gorenjskem. 21969

2 čevljarska pomočnika sprejme v stalno delo Alojzij Kunštek, čevljarski mojster v Kozjem. Plača po dogovoru. 21980

Praktikanta

z lepo plačavo in 4 srednjimi šolami, išče se v letovisku v Ljubljani za takojšen nastop. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »370«. 21976

Službe (iščejo)

Absolvent trg. šole s 4 razredi meštanske šole, išče mesta praktikanta pri kakem trgovskem ali drugem podjetju. Naslov pove upr. »Jutra«. 21900

Mesta varuhinje (vzgojiteljice) otrok, išče gospodinjstvo pri boljši družini za čas dan. — Ponudbe pod »Nastop takoj 11084« na upravo »Jutra«. 21871

Trgovska pomočnica veščica v vseh strokah trgovine, pridna in poštena, išče službo. Naslov pove uprava »Jutra«. 21717

Šivat na dom gre praktična boljša gospodinja. Naslov je pustiti v upravi »Jutra« pod značko »Na dom«. 21994

Kot učenca želi iti 1 leto v trgovino, najraje v Ljubljano z ohrano v blizu, če precej vajena in poštena. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Dobra pomoč«. 21973

Odvetniška uradnica s petletno prakso, veščica vseh pisarniških del, išče pramenniti službo. Cenjene dopise pod »Odvetniška uradnica« na upravo »Jutra«. 21963

Mlad plačilni natakar zanesljiv in pošten, zmožen kavelje, išče pramenniti mesto. Dopise pod »Soliden 23« na upravo »Jutra«. 21946

Prodaj

KRVAVE IN JETNE KLOBASE sveže vsak petek, prodaja Franc Sever, mesar. — Ob sobotah na Jurčičevem trgu št. 3 in ob petkih svetec v Trnovski ulici 2. 21926

Perje brokaja, goveje in gosji puh ter račje, oddaja vsako množino po amernih cenah (trdka E. Vajda, Čakovce. 1883

Za nizko ceno se prodaja popolnoma zdrav nori LBS: deske in tramovi od področja paviljona na velešemu, za zgradbo podstrešnih sob ali za kake podobne zgradbe. Polaze se v Linhartovi ulici 25. 21861

Zaradi opusta trgovine se v manufakturo-modni trgovini JOS. BEDRAC, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12 prodaja, dokler traja zaloga, vse blago po vsaki sprejemljivi ceni. 21811

Proda se Ullstein - Welgeschichte Dar Mensch und die Erde, kakor tudi Mayerjev Konv. Lexikon Naslov pove uprava »Jutra«. 22005

Dve postelji novozdelani iz orehovega lesa, se prodasta po 500 Din komad. Naslov pove uprava »Jutra«. 22001

Trboveljski premog in drva, prodaja Ivana Treo, Cesta na gorenjski kolodvor št. 6. 21996

Illustrierte Geschichte des Weltkrieges 1914, novo vezano, 3 dele, se zelo ugodno prodajo. Naslov pove uprava »Jutra«. 21945

2 moška zimska plašča

(suknje) moška in ženska, se prodasta po ugodni ceni. Naslov pove uprava »Jutra«. 21992

Pohištvo

(nerabljen) in sicer obednica empirkega sloga, spalnica iz mahagonijevega lesa, klubna garnitura, gospodarska in različno rabljeno pohištvo, se prodaja. Na ogled v spedijskem skladišču Ranzinger. 22002

Kupim

Pozor! Plačujem bolje kakor vsak drugi za stare obleke, čevlje in pohištvo. Doplačila zadostuje, da pridem na dom. — Drame Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29. 21935

Tramove od 3/3-5/7, kupim vsako množino. Ponudbe pod »Takošnje plačilo« na upr. »Jutra«. 21916

Gobe in fižol kupi po najvišji ceni trdka Mihael Omahen, Viliška gora 21909

Fotoaparat kakršnekoli, kupim. Ponudbe z navedbo cene pod »Okno« na upravo »Jutra«. 21967

Pletilni stroj št. 8, 70 cm širok, dobro ohranjen, se kupi. Istotam se išče dobro izveščana pletilja za nogavice, ki bi vžela stroj na dom. — A. Gostiša, Ljubljana, Kriševniška ul. št. 12. 21988

Portret-Objektiv Doppelanastigmat F. 4. 5. Bresson 150 do 210 mm, kupim. Ponudbe z navedbo cene in tovarne na naslov: A. Vilar, fotograf, Dol. Logatec. 21971

Kmet-pridelki bel, zbran, večje množine, kupim. Obvezne ponudbe pod »Letošnji krompir« na upr. »Jutra«. 21943

Nepremičnine

Resnim kupcem vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, kmetijskih posestev, graščic, mlinov, šag ali stavbnih parcel, nudi največjo izbiro Realiteta pisarna II 1887

«Posesti», d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. 24.

Enonadstropno hišo lepo, v Ljubljanski okolici, pripravno za trgovino, se pociati prodaja. Ponudbe pod »Seltet« na upr. »Jutra«. 21938

Trgovsko hišo z malim inventarjem, na prometnem kraju, kupim takoj. Ponudbe pod »Kupim takoj« na upravo »Jutra«. 21903

Enonadstropna hiša gostilna in mesarija s kladnico, ledenico in hlevom ter majhen vrt, z vsemi premičninami, v trgu pred cerkvijo in lep gozd, ki obsega 5 j. h. se prodaja v Savinjski dolini. Dopise je poslati na upravo »Jutra« pod »Lepa prilika«. 21986

Gozd 3 orale, v mestnem rajonu, tik ceste, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 21962

Stavbna parcela do 2500 m², krasna leka, v mestu, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 21959

Priljučna hiša

z vrtom in prostornimi delavnici, pripravna za vsako obrt, na križišču cest, 10 minut od postaje Škofja Loka, se prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 20219

Lokali

Trgovina z meš. blagom na prometnem kraju, se vzame v najem z vsem inventarjem, event. se tudi kupi. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Velik promet«. 21904

Stanovanja

Dve prazni sobi ali 1 soba s kuhinjo, se odda takoj ali s 1. novembrom za 500 Din. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21933

Soba z dvema posteljami, se išče za takoj, eventuelno tudi s hrano. Naslov je pustiti v upravi »Jutra« pod značko »Soba 11116«. 21931

Na stanovanje se sprejme gospod ali dijak, event. tudi na hrano. — Naslov pove uprava »Jutra«. 21927

Dijakinji srednje ali meštanske šole, se sprejme k boljši rodbini na stanovanje in hrano. — Centrum mesta, soba s balkonom, klavir na raspolago. Naslov pove uprava »Jutra«. 22009

Lepo opremljeno sobo po možnosti s posebnim vdom, event. tudi s hrano, iščeta 2 solidna akademika. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Celo leto«. 22006

Išče se stanovanje z zajtrkom, za dijaka IV. realne gimnazije. Naslov je pustiti v upravi »Jutra« pod »Dijak«. 22000

Lepo stanovanje v villi, obstoječe iz dveh sob, kuhinje, verande in pritliko, zamenjam za večje, po možnosti v središču mesta. — Ponudbe pod »Zamenjava 10« na upr. »Jutra«. 21969

Majhna soba v središču mesta, električna razsvetljava, se s hrano takoj odda boljšim gospodom. Vpraša se v Gospod. ulici 10/L. 21977

Opremljena soba s posebnim vdomom, elektr. razsvetljava, v bližini pošte, se takoj odda. Naslov pove uprava »Jutra«. 21945

Mesečna soba lepo opremljena, z električno razsvetlavo, solnčna lega, na Dunajski cesti, se odda solidnemu gospodu. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Solečna soba«. 21975

Krasno stanovanje obstoječe iz 3 sob, kuhinje in vseh pritlikin, v prijaznem mestu na deteli, zamenjam za vsaj eno sobo s sooparbo kuhinje v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zamenjam stanovanje«. 21972

Lepa, opremljena soba s posebnim vdomom, se odda dvema gospodinjicam ali gospodoma. Naslov v upravi »Jutra«. 21987

Zamenja se stanovanje obstoječe iz 3 sob, kuhinje in jedilne shrambe, v bližini univerze, s letotakim ali večjim v središču mesta. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Sredina 11132«. 21957

Soliden zakonski par čez dan odasota, išče sobo v bližini Rimske ali Bleiweisove ceste za 1. decem. ber. — Vpraša se Kongresni trg št. 6, v damekem salonu. 21964

Dve opremljeni sobi s posebnim vdomom, po možnosti v središču mesta, išče zakonski par (bančni uradnik). Cena po dogovoru. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Bančni uradnik 10020«. 21749

Izgubljeno Manjša vsota denarja se je našla v mestu. Zgalsiti se je v Zg. št. 102. 21966

Kapital

10.000 Din posojila iščem za razširjenje trgovine z mešnim blagom na prometnem kraju, brez konkurence, za eno leto proti 40 odst. obrestim. Ponudbe pod »40 odst.« na upravo »Jutra«. 21914

Kot družanik pristopim z malim kapitalom in sodelovanjem v kakemu manjšemu podjetju želene stroke. Ker sem dober vodja in organizator, sprejem tudi podobno službo. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Podjeten 11146«. 22004

Dopisovanje H. . . žil Hvala! Moje misli so vedno pri Tebi! Pridem. 21997

Publi Si pozabil na mene? Si prejel pismo? Iskreno poljube M. 21970

Dopisovati v angl., franc., ital., nemšč. ali slov., šelita dva mladonca, ki sta vesela značaja, z enakimi gospodinjicami. Dopise na upravo »Jutra« pod »Lewis«, »Alfred«. 21965

Razno

Lesena baraka nasproti pivovarne »Union« ter sraven igrišča »Ilirije« naprodaj. — Standard Oil Comp. »Balkan« (Julij Elbert). 21805

Redka prilika! Proda se 16 m dolga, skoraj nova, s opako krita baraka, ki se lahko prestavi in je uporabna za stanovanje. Cena zelo nizka. — Proda se tudi dobro ohranjena železna blagajna št. 1. — Naslov pove uprava »Jutra«. 22013

Vežanje šilinganje, uturiranje in vsako drugo ročno delo, se prevzame. Naslov pove uprava »Jutra«. 21965

Naročajte, čitate in razširjate »JUTRO«

ZALOGA KLAVIRJEV IN PIANINOV najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Schweighofer, Original Stingl itd.

Jerica Hubad, roj. Dolenc

LJUBLJANA, A. Hilsrjeva ulica št. 5.

Harzer kanarčke izvrstne pevce (Edelroller), kakor tudi plemenske samice 53-9/a imam naprodaj.

Drago Kramaršič, Ljubljana 7, Kavčкова ulica 193.

Dva tisoč dinarjev lahko takoj zasluži, kdor takoj uredi insolventno poravnavo malega trgovca izven sodišča v celjskem okraju. — Cenj. ponudbe pod »Povrnitev stroškov« na upravo »Jutra«.

MODNE LISTE najnovejše, za jesen in zimo 1924-1925 ima v veliki izbiri v zalogi knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

Objava.

V petek dne 24. oktobra 1924 ob 2. uri popoldne se bo v skladišču Zadrugne zveze na kolodvoru v Celju na javni dražbi prodalo

10.712 kg baškega nekaj pokvarjenega ovsa.

Izklicna cena je Din 2-95 pro netto kg. Interesenti se vabijo.

Celje, dne 16. oktobra 1924.

Avgust Drukar, notar.

Ubald Trnkóczy

lekarnar in posestnik.

Hranilnica ga ohrani v častnem in hvaležnem spominu.

V LJUBLJANI, dne 16. oktobra 1924.

GERENTSTVO

Mestne hranilnice ljubljanske.

Ravnateljstvo posojilnice v Mariboru na-
znanja, da je njegov dolgoletni predsednik, gospod

dr. Fran Rosina

odvetnik v Mariboru

dne 15. oktobra 1924. na Dunaju umrl.

Bodi velezaslužnemu predsedniku časten spomin!

V Mariboru, dne 16. oktobra 1924.

Ravnateljstvo.

5540-a

Mestna občina mariborska javlja tužno vest, da je
njen zaslužni občinski in mestni svetovalec, gospod

dr. Fran Rosina

odvetnik, predsednik posojilnice v Mariboru itd. itd.

dne 15. oktobra na Dunaju preminul.

Pogreb se vrši v ponedeljek dne 20. oktobra ob 16. uri
izpred Narodnega doma v Mariboru na mestno pokopališče v
Pobrežju.

Časten mu spomin!

V Mariboru, dne 16. oktobra 1924.

5542a

Pater kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

61 N. pr. Ko sem bil lani nekje na zelenem Štajerskem na misijonu, sem videl tik nekega letovišča lično vilo. V nji živi že nekoliko postarna gospa, vdova, ki pa je še vedno skoraj lepa... Njen mož se je pred leti ustrelil, ker jo je neke noči zalotil v redovniški družbi... Mož je bil reven železniški uradnik — tudi ona ni imela niti bora dote... Zdaj pa ima krasno vilo in živi v zlatih posestih... Čudno, kaj? — V spovednici pa sem zvedel, da prihaja k tisti dami vsako leto kvečjemu dva, trikrat za par dni neki njen sorodnik: majhen, suhoten, slaboten gospod... Ali veste, kdo je to?

Ali: nedaleč odtod je pristava. Kadar hodi na lov — in to se dogaja često, zlasti v jeseni in pozimi — neki visok gospod, ki je cel kavalir, prihajata tja tudi neki vesel župnik in neka gospa, ki ima zelo bolnega moža. Takrat je na pristavi vselej tudi neka prav preprosta, a zelo vesela kmetica. Baje zna prav posebno dobro prirejati divjačino. Okusi so pač različni. Gotovo je, da so tisti lovi zelo zanimivi, da se na njih pojé ogromno divjačine ter popije cele baterije šampanjca... Ali veste, kdo je ta lovec?

Ali: v nekem samostanu živi že prileten, izvrsten latinec. Dobričina, original, učenjakar, a nepokvarjen kmet. Nedaleč od samostana je kmetiška hišica; v nji živi vdova, ki ji je umrl

mož že pred petnajstimi leti. Vdova pa ima troje otrok v starosti 12 do 8 let. Čudno, kaj? — Skoraj vsak teden prihaja v hišo dobričina učenjakar. Zelo rad ima otroke, se igra z njimi in jih poučuje. Ali veste, kdo je ta original?

Ali...
«Dovolj» je vzkliknil prior, ki se je sevrnil na stolu v kopičico rjavih cunj. «A p. provincial je čital to nesrečno pismo! Divjaški Golob ne bo molčal! Orožništvo brez dvoma že ve o nenadni smrti... morda tudi okrajni zdravnik... Pomislite!»

«Pomisljal sem vso noč,» je dejal p. Danijel s popolnoma izpremenjenim glasom. «Manus manum lavat,» p. prior, pravi Petronius... Pošljite me na študijsko potovanje: v Italijo, v Španijo... potem naj mi p. opat preskrbi, da bom premeščen na Dunaj ali kamorkoli. Tu mi je itak že preveč dolgočasno.»

Prior je dolgo molčal, skrival roke v širokih rokavih kute, povsili glavo in razmišljal. Naposled je vprašal:

«Kdaj lahko odpotujete?»

«Ako želite, še noč.»

«A slutiti ne sme nihče niti kam niti kdaj!»

«Vaša skrb bodi, da odpravite pravočasno ljubeznive prijatelje!»

«Odkod to vino?» je vprašal prior in vstal.

«Iz kleti.»

«Ave!»

Prior je hitel po stopnicah in hodnikih navzdol. Končno je dospel v klet. Velikanski obokani prostor so polnili sodi in sodčki, postavljeni ob obeh straneh v nepregledno dolgi vrsti. Prior je tipal z nogami po tleh in stopal oprezno korak za korakom. Grobna tema je vladala, a odnekod so se čuli rjoveči glasovi. Za temi glasovi se je plazil prior dalje. Naenkrat je zagledal lučico — v daljavi brlečo leščerbo... Ko se je končno

• Roka roko umiva.

prilplazil bliže, je videl, da stoji na nekem sodcu laterna, pod sodecem pa da leži redovnik in naslanja glavo ob sod.

Bil je p. Urban. Noge ga niso nosile več, a v roki je držal velik poln kozarec in tulil:

«Sem Rajbenčan Urban,
po cajlem svajtu znan...»

Dalje ni znal. A začel je vedno od začetka:

«Sem Rajbenčan Urban...!»

«In ravno naše mašno vino! Ti prasec!» se je raztogotil prior. Hitro se je okrenil, vzel laterno ter šel klicat pp. Egidija in Virgilija, da privlečeta pijanca na svello...

Bilo je naslednjega dne.

Grčar se je z jutranjim vlakom pripeljal iz Gradca. Dobre volje se je vračal s kolodvora na kmetiškem zapravlječku po zeleni dolini v Log.

Ne le da je bilo njegovo potovanje zanj in za urad zelo uspešno, nakupil je tudi nekaj okusnih daril, ki obdarovance prav gotovo razveselijo. Posebno pa ga je osrečilo sestanek s starim prijateljem Mohorjem.

«Tri sto, pa se le še najde podjeten Slovenec!» je razmišljal na vozu skozi dolino. «In celo ljubljanska srajca! Mohor je izmed tistih belih vran, ki so se upale zleteti preko domačega plota v široki svet. Talent, ki bi bil v ozkosrčni domovini bržčas otopel, je našel v Rusiji širok razmah in sijajen uspeh. V petnajstih letih je postal bogataš! Vinogradnik, vinotržec in trgovec z živino. Po 3000 glav se mu pase po stepi. V Kišinjovu ima hišo, v Livadiji na Krimu pa udobno dačo! Blagorodje v težkih ruskih rubljah je prijatelj Ivan Matvejič Mohorovič! Krasno ženo ima iz Odese, kapitalno doto mu je prinesla v trgovino in mu podarila že dvoje sinkov... Tri sto, bivši slovenski pomožni učitelj je danes ruski magnat! Kapa kosmata, to je karijera!»

TVRDKA Galanterija

LUD. DOLENC

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8
(nasproti hotela „Lloyd“)

toplo priporočam svojo novo zalogo umivalnih gob, umivač, kolinske vode, parfumov, modnih lasnih obročkov, spon, glavnikov, svilenih robčkov in vseh v galanterijo spadajočih predmetov. 5117a II

Igralce - Modni predmeti - Perilo za moške - Nogavice.

Nizke cene Vas presenetijo!

Halo, gospodinje!

Novo! „KAPOK“ Novo!

Pravkar dospelo iz Pariza za polnjenje prešitih odev in blazin. Prepričajte se, poizkusite! Bolje in ceneje kot vata. — Dobi se samo pri trdkah E. MALHAPE, Ljubljana, Krekov trg št. 10. Na debele! Na drobno!

Ažurira in entla

volno v vseh barvah

Toni Jager-Černe
Ljubljana, Dvorni trg 1.

Želod,

bukov žir, borove in jelove storže, hrastov mah, lipovo seme in vse druge gozdne in poljske pridelke kupuje po najboljših cenah trdkar „Goban“, d. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 85, telef. int. 924.

Kder hoče kaj prodati

Kder hoče kaj kupiti

Kder išče službo itd.

in naj inserta v „Jutro“

ZAHVALA.

Povodom bridke izgube našega ljubljene soproga, očeta, sina, brata, zeta, strica, svaka, gospoda

Jožka Rajha

izrekamo vsem prijateljem in znancem za toliko dokazov simpatij in sočutja ter za mnogobrojno spremstvo na njegovi zadnji poti najprisrčnejšo zahvalo.

Osobito se še zahvaljujemo častiti duhovščini za poslednje spremstvo, nadalje vsem, ki so z mnogobrojnimi venci in cvetjem pokazali svojo ljubezen do pokojnika, vsem zastopnikom državnih oblasti s kmetijskim svetnikom inž. Zidanškom na čelu, vsem društvom in korporacijam, ki so v tolikem številu spremile blagega pokojnika do preranega groba, kakor še posebno ljudski šoli na Cvenu in meščanski šoli v Ljutomeru, ki sta polnoštevilno izkazali umrlemu zadnjo ljubav.

Mota pri Ljutomeru, dne 15. oktobra 1924.

5534/a

Žalujoči ostali.

Zaman neizmerno hrepenenje po življenju, zaman silna ljubezen do svojih, zaman vse, vse, ker britka usoda je izsilila grob naši ljubljenci, Bog se je usmilil njenega trpljenja in poklical k sebi

Milico Ilešičevo

profesorico na ženski realni gimnaziji.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti, Zarnikova ulica št. 9, k Sv. Križu v soboto dne 18. oktobra ob 2. uri popoldne.

Vsem sorodnikom in prijateljem naznanja to

5535/a bridko žalujoča rodbina prof. dr. Ilešičeva.

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1924.

5538-a

Brez posebnega obvestila.

Globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem vest, da je dne 16. oktobra 1924. zjutraj preminul naš ljubljani soprogo, oče, tast, ded, brat in svak, gospod

Ubald Trnkóczy pl. Zaszkal

lekarnar, častni kurator evangelijske občine, hišni posestnik itd.

Pogreb nepozabnega se vrši v soboto dne 18. oktobra 1924. ob 4. uri popoldne iz evangelijske cerkve, Gosposvetska cesta, kjer leži na mrtvaškem odru.

Ljubljana, Wien, Graz, Little Britan U. S. A., dne 17. oktobra 1924.

Žalujoče rodbine:

Trnkóczy pl. Zaszkal, Fidrmuc, Čapek, Gregorič.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Slovenski lekarniški gremij v Ljubljani naznanja vsem svojim članom tužno vest, da je gospod

Ph. Mr. Ubald Trnkóczy

lekarnar v Ljubljani

dne 16. oktobra 1924. izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb bo dne 18. oktobra ob 4. uri popoldne iz evangelijske cerkve na Gosposvetski cesti.

Nepozabnemu vzornemu tovarišu bodi ohranjen časten spomin!

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1924.

Ph. Mr. Bakarčič,

tč. poslevoedeči II. načelnik.

5537/a